

WESTERN ROMAN

LASSO

cijena 150d broj 676

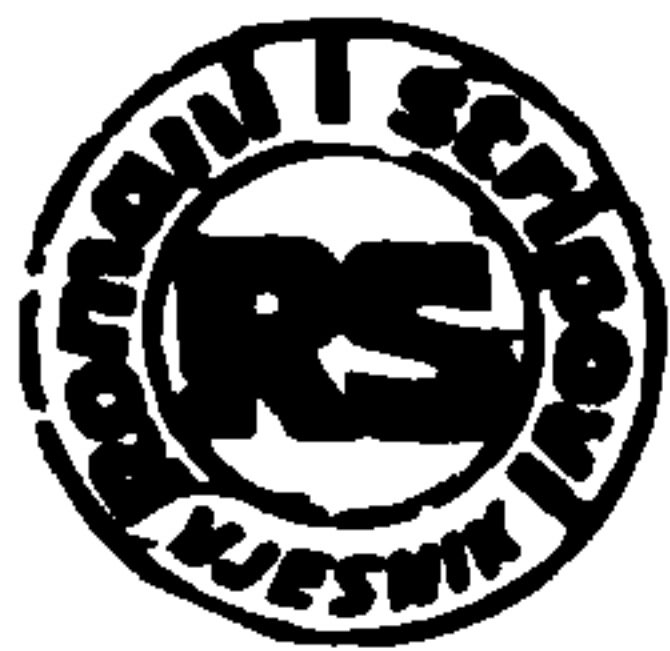
CLINTOVA POTJERA

Aaron Blade

CLINTOVA POTJERA

Glavni i odgovorni urednik
MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač: SOUR »Vjesnik« (predsjednik Poslovnog odbora **Vjekoslav Koprivnjak**)
– RO Novinsko-izdavačka djelatnost, n. sol.
o – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n. sub. o (v. d. direktora **Božidar Radman**).

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR »Vjesnik«, n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o., OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije »Romani i stripovi«: **dr Ivan Krtalić**

Uređivački kolegij: **Ivica Bartolić** (graf. ur.), **Berislav Grabušnik** (graf. ur.), **Marija Jurela** (biblioteke »Super strip« i »Trag«), **Pavle Lugarić** (zamjenik gl. i odg. ur.), **Milivoj Pašiček**, **Ana Župan** (ljubavni roman).

Redakcija: **Sonja Dunduš** (daktilograf), **Ana Hrastović** (novinar), **Zdenka Jočić-Beck** (redaktor), **Pero Kvesić** (novinar), **Igor Mandić** (novinar), **Branka Ožegić** (teh. sur.), **Hrvoje Prčić** (novinar).

Tajništvo: **Sanja Popović** (tajnik), **Biserka Pupavac** (pomoćnik gl. urednika za ekonomske poslove).

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

AARON BLADE: CLINTOVA POTJERA

Recenzija: Božo Stančić

Copyright: Mirjana Dimitrijević

LASO 676 izlazi 26. 9. 1986.

I

Kanjon Red Rivera čudesno je treperio pod plavetnim nebom Arizone. Nije bilo ni daška vjetrova, a tišina kao da je ovila divlju zemlju, u koju ni oblak nije mogao zalutati.

Clint je očaran zastao nad kanjonom, gledajući u daljinu, ispunjen slikom kakvu nikad dotad nije vidio. Osluhnuo je, ali su i zvukovi bili stopljeni u jedno. Začudio se tom osjećaju, jer je tu zemlju nosio u srcu, misleći da je poznaje u dušu.

Visoko na nebu nekoliko je crnih točkica privuklo njegov pogled. U savršeno pravilnom krugu spuštale su se prema zemlji. Clint se prene iz razmišljanja i podbode konja. Lijevom je rukom držao uzde, a desnom pušku. Crne točke na nebu nisu bile slučajnost. Znao je da je lešinara uvijek onoliko koliko i leševa. Nešto su nanjušili i krenuli na gozbu. Krug se širio i sve manja udaljenost dijelila ih je od zemlje. Clint znatiželjno pojuri prema niskom, crnom oblaku lešinara i konj je uskoro u širokom krugu ka-

skao oko lešinara. Slika je bila otužna. Na vrućem pijesku ležala su poklana goveda slomljenih nogu i rogova. Muhe su zujale oko zgrušane krvi.

Clint je oprezno pregledao okolicu. Znao je da blizu mora biti i ljudskih leševa. Nije se prevario. Malo dalje ležala su tijela četvorice muškaraca. Smrt ih je očigledno iznenadila.

Indijanci, pomisli. Samo su oni to mogli počinuti. Dvije glave crna lica visile su na kotačima kola, tik iznad zgarišta vatre. Ni druga dva leša nisu bolje izgledala. Glave izudarane i crne, bez kose.

Clint je nepomično sjedio u sedlu gledajući iz zaklona kako se skupljaju lešinari. Bio je oprezan, jer možda i na njega nešto vreba.

Nešto mu je ipak bilo čudno. Poznavao je zemlju svojih predaka. Od majke je naslijedio indijansku krv, a od oca blijedu kožu. Indijanci ga nisu smatrali svojim, ali se on drugačije osjećao. Volio je te ljude, njihov jezik i običaje, njihovo umijeće

življenja u zemlji koja je za sve imala isto značenje: zaklon ili smrt. Zato se iznenadio vidjevši poklana goveda.

– Tko ih je poveo kroz tu divljinu? – pitao se.

I što je htio? Po mirisu paljevine zaključio je da se sve moglo dogoditi rano u jutro. Nitko poslije toga nije prošao. Samo su lešinari nanjušili krv i nagnuli na gozbu.

Clint je razmišljao tko se mogao odlučiti na tako opasan put. Preko Arizone nitko ne goni stoku na istok. Lakše je i jednostavnije probiti se sa sjeverne strane, preko Dodgea ili Wichitae.

Skočio je sa sedla i pažljivo pogledao utisnute žigove. Ništa mu nisu govorili. Jedno veliko A i jasna crta ispod. Govedo je bilo izrešetano strijelama. Indijanci, ponovo pomisli Clint.

No vlasnik stada je očigledno odabrao pogrešan put. Nešto bolje nije mogao očekivati u neprohodnoj i opasnoj zemlji Indijanaca. Čak da i nisu bili napadnuti, imali bi pred sobom nekoliko mjeseci mučna putovanja. Preživjeli bi najizdržljiviji. Govedo ili ljudi, zamisli se.

Razmišljajući o naivnom kauboju što se upustio u tako sulud pothvat, Clint začuje nedaleko od sebe hroptav i iznemogao glas, jedva čujan, kao da dopire iz daljine. Netko se borio za život.

Clint se bacio u pijesak. Prestrašio se. Glas je bio gori od pravog metka. Jato lešinara,

prekinuto u gozbi, zakriči pod težinom njegova tijela i začas se razleti. Munjevita zavjesa satkana od crnih krila zakloni mu pogled dok je preko jednoga nepomičnog konja pokušao naći zaklon, nišaneći prema mjestu otkud je čuo hroptaj.

Sljedećeg trenutka sve se ponovo smirilo. I lešinari su se preplašili i utihnuli. Clint je vješto i nečujno puzao prema grmu, tražeći novi zaklon. Potom je ustao i potrčao, zaštićen grmljem. Bio je čak pretjerano oprezan.

Ponovo začuje hroptav ~~glas~~. Kad napokon ugleda čovjeka, shvati da je teško ranjen i da je to jedan od goniča stoke. Ležao je potrbuške, sa strijelom u leđima. Košulja i hlače bili su mu prljavi i poderani. Čovjek s mukom pomakne glavu i zastenje.

– Ne boj se... – oprečno će Clint. – Neću ti ništa učiniti. Ali ne viči, jer su možda blizu Indijanci.

– Kauboj ga nije jasno vidio i nije mu vjerovao. Mislio je da se neki Indijanac vratio po skalp.

– Ne zanima me tvoja kosā – shvati Clint. – Vidim da si u jadnom stanju. Rado ću ti pomoći.

– Pomoći? – sumnjičavo jaukne kauboj.

Clint mu pažljivo pride. Sagne se i pogleda ranu. Dvije strijele ostale su duboko zabodene u rebra.

– Pokušat ću – reče Clint. – Ništa nećeš izgubiti, jer s tim ig-

račkama u leđima ionako ne bi daleko dogurao. Pokušaj biti miran. Ne viči, ne plači i ne zapomaži, jer to me čini nervoznim.

— Pokušat ću... — zahropće kauboj.

Clint još jednom osluhne. Htio se uvjeriti da su napadači, tko god da su bili, doista otišli. Odustao je od paljenja vatre. Indijanci osjećaju dim na kilometre. Izvukao je iz čizme oštar nož, što je na samom vrhu bio tanak poput igle. Mogao mu je poslužiti kao skalpel.

Rana je bila gadna. Dvije je strijele lako izvadio, ali se s onom trećom namučio. Noć se spustila prije nego što je uspio očistiti rane.

Kauboju je gurnuo u usta debelu kožu i on je grozničavo grizao, jer dogovor je bio jasan: bez vriskanja. Tijelo mu se trzalo, a lice se oblijevalo znojem. Kad je i posljednji komadić strijele bio izvađen, kauboj se onesvijestio.

Clint nije gubio vrijeme. Pustio ga je da leži, a sâm se odšuljao u grmlje tražeći ljekovite trave za obloge. Poznavao je mnoge inidijanske tajne, koje su mu uvijek bile korisne.

Blizu kola pronašao je praznu limenku, napunio je lišćem i korijenjem, a kad se noć potpuno spustila, zapalio je malu vatru i skuhao zelenu, gustu tekućinu. Premazao je njome rane.

Potom se uvukao u grm i pokušao zaspati. Dugo je ostao

budan. Osluškivao je šumove noći i razmišljao. Nije htio odustati. Za njim je bila raspisana potjernica zbog ubojstva šerifa u Mondreasu. Gonile su ga i meksičke vlasti, ali u potrazi za onom trojicom ništa ga nije moglo zaustaviti. Morao ih je pronaći i napokon srediti račune. To je obećanje samom sebi davno zadao. Ubili su mu oca i majku i htio im se osvetiti. Sve drugo nije bilo važno. Nije bio kriv zbog šerifove smrti. Branio se.

U njegovim je žilama kolala miješana krv. Zato je i njegova ćud bila dvojaka. Uvijek je bio u nedoumici. Spasio je ranjenoga kauboja, a mogao ga je ubiti. Možda upravo taj čovjek radi za ubojice njegovih roditelja? Možda... U Clintovu životu uvijek je iskršavalo to možda...

Ta su ga razmišljanja ponovo vratila sudbini ranjenoga kauboja i njegovih mrtvih prijatelja. Što li su uopće tražili u ovom kanjonu? Saznat će to sutra, ako se kauboj probudi. Navukao je pokrivač preko ramena i polako utonuo u san.

Probudio se čim je granulo sunce. Oko njega je sve bilo isto. Jučerašnji dan kao da je htio dugo potrajati. Lešinari su zadovoljno držali svoja stara mjesta.

Sjetio se stare izreke:

»Sve ima svoje mjesto i svoj razlog postojanja; mrav, kojot ili lešinar. Svi oni žive s nama, prate nas ukorak, a kad ih nestane, onda nas prati ono posljednje i najgore: sjećanje«.

Gledao je ranjenoga kauboja. Pitao se što li će uopće ostati iza tog čovjeka. Skupio je nešto suhih grana i zapalio vatru. Podigao se slabašan dim. Skuhao je kavu i stavio peći slaninu. Miris je probudio ranjenika. Usne su mu bile suhe i ispucane. Zatražio je malo vode.

– Hvala – prošaptao je. – Ja sam Kenny – napokon se prestavio. – Bill Kenny. Hvala što si mi spasao život.

– Ne zahvaljuj unaprijed – mirno će Clint. – Obojica smo još u opasnosti.

– Znam – jedva čujno će Kenny. – Uzalud sam im govorio. Znao sam kako će ovo završiti. Nitko me nije htio slušati. Arnold je srljao ravno u propast. Je li još netko živ?

– Ne. Svi drugi su mrtvi.

– A stoka? – upita Kenny, pokuša se s mukom pridići, ali jaukne i ponovo padne.

– Indijanci su nešto zaklali, a nešto odveli. Vidio sam po tragovima.

– Prokletstvo! Znao sam. Samo je budala mogla pomisliti da ćemo uspjeti.

– A kamo ste krenuli? – znatiželjno će Clint.

Kauboj se nasmiješi.

– Zar nisi čuo za Perl City?

– Nisam – ogovori Clint.

– Oh, to je stara priča. Srebrna groznica. Svi su tamo. Staro leglo traje već godinama. A grad je za sve širom otvoren. Mesa nikad dosta. Razumiješ?

Clint kimne glavom.

– Arnold je mislio da ćemo

ovim putem najbrže stići, ravno na gomilu novca što je samo nas čekala. Prokleti da su, svi odreda! – zaviče ispljunuvši krv.

Tko god bio taj Arnold, mislio je Clint, odabrao je najteži put. Kako li je samo zamišljao stići do cilja? Kroz divljinu, s Indijancima na svakom koraku. Taj zacijelo malo zna o životu i takav je plan skovao služeći se zemljopisnom kartom. Po karti je ovo najkraća i najjednostavnija veza.

– I zbog tog Perl Cityja si ovdje? – upita Clint nakon šutnje Kenny kimne glavom:

– Ovdje smo se morali sastati. Čekao sam s ostalima. A onda odjednom Indijanci...

– Arnold? Gdje je on?

– U Midtownu. Tamo bi morao biti. Sprema se za put.

– Samo neka se sprema – tiho će Clint. – Ti si svoj dio valjano platio.

II

Midtown je lijep gradić, slikovit i skroman, smješten daleko od raskršća važnih putova. Baš zbog toga se u njemu očuvao mir i sređeni građanski život skromnih stanovnika.

Po dolasku Arnoldovih kauboja mnogo se toga preko noći promijenilo. Nitko nije znao otкуда je prispjelo toliko stoke i ljudi i koliko će sva ta gužva potrajati. Građani Midtowna su se uznemirili. Bili su navikli na miran život. Žene su prestale izlaziti iz kuća, jer je svaki izla-

zak na ulicu bio u najmanju ruku opasan. Živnule su tih dana samo dame iz saluna Lovely Cathy. Nikad dotad nisu imale toliko posla.

Lovely Cathy se sjajno snašla. Iz Rincona je odmah naručila bogatu pošiljku hrane i pića. Kartaški stolovi u njenom salunu nisu se praznili. Kauboji su imali sve što su poželjeli.

Teddy Grave je prije toga stigao u Midtown. Sve je vidio i kušao i onda mu je iznenada postalo dosadno. Smetala mu je buka i gužva koju su stvarali prljavi kauboji. Utonuo je u mračne misli i prestao razgovarati s ortacima. Čeznuo je za tišinom i samoćom. Slično je raspoloženje zarazilo tamnoputog Levitta, čovjeka koji je uvijek bio pripravan povesti razgovor. Samo je Jude Manolo ostao dobre volje. Istina, bio je pomalo zbunjen, jer je šefa netko morao vraški prestrašiti čim se tako povukao u sebe.

Nije bilo razloga za paniku, mislio je. S Graveom na čelu dobro im je išlo. Selili su se od ranča do ranča, pomno slagali i preprodavali indijanske skalpove. Nešto se u međuvremenu dogodilo i šef je promijenio plan. Umjesto na istok, krenuli su na zapad.

Manolo je znao samo to da ih prati neki ludak i da Grave svaki put poludi kad čuje njegovo ime. Valjda je opet nešto čuo. Kako su odmicali dani, raspoloženje je bilo sve turobnije. Nedavno su izgubili trojicu ljudi.

Znali su tko ih je sradio. Možda je to izazvalo paniku, mislio je Manolo.

* * *

Clint je s uništenih kola otrgnuo nekoliko dasaka i vješto napravio nosila za ranjenog kauboja. Pričvrstio ih je uz sedlo, prekrrio pokrivačem i pažljivo smjestio ranjenika. Potom su krenuli prema Midtownu.

Put je dugo trajao. Često su morali stati da se konj odmori. Kenny je uporno cvilio. Bolovi su bili neizdrživi, pogotovo na neravnom putu kad bi se nosila zatresla. Clint je lukavo izbjegavao indijanska plemena. Bilo ih je mnogo i nijedno ga ne bi poštedjelo. Na sreću, prošli su bez iznenađenja. Kad se spustio mrak, napravio je logor i utoplio Kennyja.

Sljedećeg dana, oko podneva, stigli su u Midtown.

May Bush ih je gledala kako dolaze. Stajala je uz otvoren prozor svoje sobe. Već dani nije izlazila iz kreveta. Spavala je i zarađivala kruh svagdašnji.

Tog je jutra nešto ranije provirila kroz prozor. U ruci je držala bocu viskija. Njen lijeni prijatelj ju je poslao po piće. Ležao je u njenom krevetu i čekao. May je bila poslušna djevojka. Nije joj nikad smetalo da zaradi koju paru više.

— Hej, pa gdje si ti? — začuje iza leđa. — Koliko ti treba da doneseš tu bocu?

May se okrene. Od njegove crne, masne kose, na jastuku je ostao taman trag. May popravi kosu i nasmiješi se.

– Samo gledam, dušo – pro-
šapta.

– Kog vraga imaš gledati u
tom smrdljivom gradu? – pro-
gunda Jude Manolo.

Već dva dana nije izlazio iz
njenoga kreveta. Bio je to jedini
salun u gradu. Sve su djevojke
imale pune ruke posla i nikad
ih nije bilo previše.

Manolo nestrpljivo skoči s
kreveta i istrgne joj iz ruke bo-
cu viskija. Otpio je dobar gutljaj
i vratio se u plahte. Sad je već
lakše mogao razmišljati.

Napokon, zašto bi razbijao
glavu samo zato što je Teddy
Grave postao neraspoložen?
On je bio šef i jasno je da mora
imati više briga nego ostali.
Važno je samo to da ga Levitt
i Manolo slušaju, jer je bio vra-
ški brz na revolveru, a uz to ga
je služilo i dobro pamćenje. Ni-
kome nije ništa opraštao.

May sjedne na rub kreveta i
stane češljati kosu. Manolo ju je
šuteći gledao. Prava svinja, po-
misli. Bolju riječ nije mogao
odabrati. Bila je od njega naj-
manje pet godina starija. Mož-
da je nekad imala lijepo lice, ali
je od te ljepote malo ostalo.
Ostali su samo tragovi nepro-
spavanih noći, slatkog života i
alkohola. Kosa joj je padala
preko ramena, kričavo crvena
poput ruža na usnama. Pude-
rom je prikrivala bore. No vrat
je bio najveći izdajnik, a ni gru-
di više nisu čvrsto stajale. Bije-
dan život ostavio je traga i na
mlohavu trbuhu.

Manolo osjeti mučninu.

Zar je to najbolje što Midtown
nudi, pomisli. Morao sam odav-
no otići iz ovog svinjca, iz ovoga
ušljivoga grada, ostaviti Gravea
da sâm dovrši svoje nesredene
račune i krenuti drugim putem.

– Prokletstvo! – opsuje.

– Što je? – zacvrkuće May
Bush. – Nešto sam pogriješila?

– Ne ti – pokaže joj red bi-
jelih zubi – Pogriješili su oni
što su te poslali na ovaj svijet.

May Bush to shvati kao šalu
i zahihoće.

Ali ga ipak ne mogu ostaviti,
razmišljao je Jude Manolo. Ted-
dy Grave mu je ipak nešto nu-
dio. Bez njega ne bi sad imao ni
pare u džepu. I što bi radio?
Vratio bi se u Meksiko?

– To nikako – glasno reče.

Zatim ponovo zgrabi bocu i
otpije gutljaj. Ljutio se na sebe
što uopće razmišlja o gluposti-
ma. Primio je May za ruku i po-
vukao je pod plahte.

* * *

Clint je mirno jahao pored
saluna. Opazio je da ga s prozo-
ra promatra neka žena, a sku-
pina znatiželjnika pratila ih je
prema hotelu, gdje je, po Billo-
vim riječima, odsjeo Arnold.

Hotel je bio star i trošan, kao
i svi ostali u gradićima poput
Midtowna. Clint spretno skoči
sa sedla i preko ograde pred
hotelom prebaci uzde. Zatim
pažljivo skine nosila na kojima
je ležao Kenny. Podigao ga je i
unio u hotel. Znatiželjnika je bi-
lo sve više. Nestrpljivo su čekali
da se nešto dogodi.

Čovjek na recepciji sumnjiča-

vo je gledao stranca, kao da se bojavao da mu ne zaprlja ionako prljav tepih. Nešto je promrm-ljao i podigao ruku, ali se u tom trenutku umiješa čovjek u cr-nom odijelu. Očigledno je sa strane sve promatrao.

– Pa to je Bill Kenny! – vik-ne preko Clintova ramena. – Što se dogodilo?

– Napali su ga Indijanci – reče Clint. – Našao sam ga u kanjonu Red Rivera.

– Prokletstvo! – poviče čov-jek u crnom. Vijest ga je doista iznenadila – A stado? Je li spa-šeno?

Clint odmahne glavom.

– Četiri ubijena kaubojia i dvadesetak poklanih goveda. Nisam ih sve mogao dovući. Ostali su u kanjonu.

– Prokletstvo! – ljutito po-novi čovjek. – I ti sumnjivo iz-gledaš – doda. – Što si gore radio?

Clint se letimično pogleda. Uz visokog muškarca stajalo je ne-koliko kaubojia.

– Tražio sam ono što sam htio! – plane. – U moje se stva-ri ne miješaj, jer nisam dobre volje.

– Nastane tišina. Kolt je bije-snuo u Clintovoj ruci. Lice viso-kog muškarca razvuče se u pri-jateljski osmijeh.

– Samo sam pitao, stranče. Nisam mislio ništa loše. Opro-sti, molim te – reče pruživši mu ruku. – Ja sam Arnold. Max Arnold.

Clint uzvрати stisak.

– Kenny mi je pričao o tebi

– reče – Čekao je da dodeš s ostalima.

– Da – potvrdi Arnold. – Šteta, sad je prekasno. Da smo svi bili gore. Indijanci zacijelo ne bi uspjeli.

Clint ništa ne reče, ali posum-nja da bi bilo tako. Indijancima broj protivnika ništa ne znači. Napadaju i povlače se prije ne-go što bijelci shvate što se uop-će događa.

– Momče, mislim da si zavri-jedio piće – predloži.

Clint se na trenutak zamisli, ali na kraju pristane. Žarko su ga zanimali Arnoldovi planovi. Dvojica kaubojia pobrinula su se za Kennyja. Odnijeli su ga u hotelsku sobu. Clint je s Arnol-dom ostao za tezgom. Arnold je bio visok i snažan, odlučna lica, a dubokoga i mirnoga glasa. Bi-lo mu je teško procijeniti godi-ne. Možda je imao četrdesetak, a možda i više.

– Htio bih s tobom porazgo-varati o poslu – reče. Koliko sam shvatio, mnogo znaš o In-dijancima.

– Majka mi je bila Indijanka.

– Znači, Arizonu dobro po-znaješ?

– Moglo bi se reći – mirno će Clint ispivši viski. Pokušavao je odgonetnuti na što Arnold ci-lja.

– I Indijance, razumije se? – nastavi Arnold.

Clintu nije na čelu pisalo da je Indijanac. Čak ni njegov iz-gled nije otkrivao sličnost s na-rodnom kojem je pripadao. Isti-na, kosa mu je bila crna i duga,

a lice blijedo, oči koso položene, kestenjaste. Pola od oca, pola od majke.

– Moglo bi se reći – ponovi Clint. – Gore ima mnogo plemena, a svako od njih živi svojim životom, govori svoj jezik.

– A ti ih razumiješ, zar ne?

– Da, razumijem ih – nasmiješi se Clint. – Zašto te to toliko zanima?

– Potreban mi je vodič – kratko će Arnold. – Potreban mi je čovjek koji dobro poznaje ovu zemlju. Imam tisuću grla stoke. Uskoro mi stiže još jedno stado. Treba to srediti i stići do cilja. Zabrinut sam. Izgubio sam najboljega najhrabrijega i najpouzdanijeg kauboja. U škripcu sam. Potrebna mi je dodatna snaga, pojačanje, razumiješ? Potreban mi je čovjek koji govori njihovim jezikom i poznaje njihove običaje.

– Zašto? – mirno upita Clint.

– Zbog srebrne groznice. Čuo si za Perl City? Ljudi su nahrupili sa svih strana. Znaš li što to znači? Dnevno pojedu na tone mesa!

Clint je razmišljao. Nije mu bilo stalo do zarade. Tragao je za onom trojicom, ali je Arnoldova ponuda ipak bila primamljiva. Vodeći stoku, ništa neće izgubiti. Usput će možda saznati nešto više o banditima.

– Koliko plaćaš? – upita.

– Pet dolara dnevno. Ne računam nagradu koja slijedi kad stignemo u Perl City.

– Neće biti lako – zamišlje-

no će Clint. – Opaka je ova zemlja, za sve ljude podjednako opasna.

Arnold se nasmiješi. Bez sumnje, momak je bio razborit. Znao je razmišljati.

– Slušaj me! – Arnold mu se unese u lice. – Znam što radim, a i tebi je sve jasno. Imanje sam podigao tamo gdje nitko nije kročio nogom. Uništio sam sve neprijatelje i do korijena očistio zemlju. Mnogo sam dao, a mnogo i dobio. Zar da sad posustanem pred nekim Perl Cityjem? Smiješno. Neprijatelja poštujem, ali se ne povlačim. Ne razumijem što znači opaka zemlja, kako sâm tvrdiš. Želiš li posao, mladiću? Clint se nasmiješi. Arnold ga potapša po rameu. Zatim podigne ruku i zadovoljno natoči piće.

* * *

Jude Manolo je ljutito bacio karte. Poput Levitta i Gravea, sad je i on bio loše volje. Neka zarazna bolest, mislio je. U kartama ga sreća više nije služila. S druge strane stola ona dvojica su uporno praznila čaše. Na karte očigledno nisu mislili. Bio je to loš predznak.

– Sutra krećemo – iznenađeno će Grave dubokim i tihim glasom. – Predlažem da se noćas valjano odmorite. Držim da ste ovaj grad naučili napamet i da vas u njemu više ništa ne zanima.

Jude se usiljeno nasmiješi.

– Kako koga – zlobno će Levitt.

Sva trojica su ponovo zašutjela. Manolo je nastavio miješati karte. Činio je to mehanički, tek toliko da se naćim zabavi. Ponovo je segnuo za bocom. Bio je to prvi put da ovu trojicu vidi zajedno za stolom. Šutjeli su i pili. Barmen se ogleda. Ništa posebno, pomisli. Možda se ipak ništa neće dogoditi.

— Trojica su otišla — reće Grave. — Moram naći nove ljude. Netko ih mora zamijeniti. Svatko obavlja svoj dio posla. Mi ćemo i dalje skupljati kosu, a oni će je prodavati. Nevolja je u tome što se loše vijesti brzo šire. Natrag ne možemo, barem ne sad. Moramo neko vrijeme biti daleko. Svi će zaboraviti. Dobro je što su u gradu ti bućni kauboji. Na nas su svi gotovo zaboravili. Izvući ćemo se.

— Bio sam s kaubojima — prekine ga Levitt. — Čujem da su krenuli u Carson City. I njih je uhvatila srebrna groznica.

Kažu da su banke pune i da samo čekaju.

— Da — potvrdi Grave. — I mi ćemo onamo. Imate li možda nešto bolje na umu? — doda.

— Ja se slažem — brzo će Levitt.

— I ja — oglasi se Manolo. Sve je bilo tiho. Tek zadimljena soba i kartaški stol za kojim se nije igralo. Samo je boca viskija išla iz ruke u ruku. Nitko više nije rekao ni rijeći. I nije dan novi gost nije ušao u salon.

Tako je u Midtownu završio još jedan tihi dan.

III

Slijedećeg jutra Teddy Grave je s ortacima otišao iz grada. Od svih se ljepota oprostio u sâm ć k zore, dok su svi još spavali. Samo je May Bush u to vrijeme bila budna. Stajala je uz prozor svoje sobe i zadovoljno se smiješila. Da nisu slučajno navratili u Midtown, ona bi i dalje bila bez pare u džepu. Pažljivo je prebrojala novac i brzo skliznula u krevet.

Grad se polako budio. Clint je među prvima bio na nogama. Konj mu je bio prva briga. Hraneći ga, razmišljao je o Arnoldu. Stado od oko šest stotina grla trebalo mu je ubrzo stići iz Meksika. Tada će krenuti prema Perl Cityju putem koji je Clint predložio. Uspio ga je nagovoriti. Bilo je dobro što je Arnold pristao, jer je Maricopa ipak pitomija od Red Rivera. Arnoldovi su planovi bili smišljeni u panici i pomalo suludi. Činilo se kao da svjesno želi sukob s Indijancima, a time i oproštaj od svega što je naumio. Bila je to posljedica neobuzdane želje da se po svaku cijenu obogati i da uspije.

Clint je neko vrijeme ostao u staji, a zatim polagano krenuo u hotel. Arnold se upravo spremao na doručak. Nekoliko je kauboja bilo uz njega. Dugaćki stol bio je postavljen. Osjećao se ugodan miris pećenih jaja sa šunkom, svježega kruha i vruće kave što se dimila iz nekoliko šalice kraj tanjura. Hrana je za kauboje najvažnija stvar na svi-

jetu. Čini se da nikoga ne vide kad sjednu za stol. I Clintu je to odgovaralo.

Arnold mu je dao znak da sjedne sučelice. S desne je strane sjedio kauboj s povezom preko oka, a s lijeve neki plavokos mladić. Pogled mu nije odavao osobitih znakova prijateljstva. Okrenuo je Clintu leđa i laktom mu bezobzirno gurao tanjur. Clint mirno dohvati komadić kruha i stane ga žvakati. Ljudi oko stola očigledno ga nisu zanimali. Arnoldu je odmah bilo jasno da kauboji neće pokazati osobitih simpatija prema došljaku. Čekao je samo tko će prvi početi. Počeo je Jack Kalt, onaj s povezom preko oka.

— Zbog Indijanaca sam ostao bez oka — zaškripao je zubima.

— Ne znam hoću li se ikad više zaljubiti u jednog od njih...

— Muči nas isti problem — doda Eddie Root. — Mogli bismo to zajedno riješiti.

Clint je šutio, zagledan u tanjur pred sobom. Sjetio se jedne indijanske mudrosti koju je kao dijete često znao čuti: »Jedi, jer moraš, jer hrana rasplamsava vatre tvog tijela, a bez vatre bit ćeš uvijek samo zgarište.« Ruka mu je mirno prelazila putanju od tanjura do usta, kao da je to bio jedini zadatak preostao do kraja života. Arnold se nije htio miješati u razgovor. Čekao je. Ostali za stolom slijedili su njegov primjer. Slutili su da će stranac uskoro odgovoriti na neumjesne primjedbe.

— Čuo sam da se general

Tobbolson vraški zabavljao. Ono malo što ih je ostalo povuklo se u mišje rupice, iz kojih neće skoro proviriti — zahihoće Kalt. — Strašan je taj Tobbolson! — doda pruživši ruku preko Clintova tanjura. Dohvatio je lonac s kavom i nespreno ga prevrnuo preko njegovih nogu. Clint je smatrao da bi se sad mogao javiti.

— Zovem se Clint. Otac je želio da dobijem to ime. Otac mi je bio bijelac, a majka iz plemena Ricachua. Znam, ne možete sve to odjednom zapamtiti, ali nije važno — lijeno je rekao. Zatim je pružio ruku, dohvatio lončić s kavom i naglim pokretom bacio Kaltu u lice. Ovaj je zaurlao od boli. Skočio je od stola i rukama prekrio oči.

Clint je još jednom zamahnuo rukom i Eddie Root je zajedno sa stolcom odletio od stola.

Clint potrči za njim, podigne ga s poda i nemilosrdno udari šakom. Root tresne o zid i ponovo se stropošta na pod, lica oblivena krvlju. Kalt se uspio pribрати i priskočiti prijateljski u pomoć. Zajapurena lica podigao je stolac i zamahnuo, ali se Clint na vrijeme izmaknuo i stolac ga je dohvatio tek po ramenu. No i to je bilo dovoljno da padne.

Kalt ljutito opsuje i razjareno jurne udarajući nogama dok se Clint valjao po podu i pokušavao izbjeći udarce. Njegov je nagon ipak bio odlučujući. Kalt je još jednom zamahnuo nogom, ali se Clint spretno okre-

nuo izmaknuvši glavu, zgrabio ga za nogu i snažno zagrizao. Kalt je ponovo zaurlao i ostao stajati na jednoj nozi. Drugom je pokušao stati na Clintovu ruku, ali je izgubio ravnotežu i pao. Eddie Root se pribrao. Nahrupio je na protivnika, ali kako je još bio omamljen od udarca, pokreti su mu bili usporeni i neprecizni, Clint ga uhvati za ruku. Znao je sve trikove kojima su se njegova polubraća služila u takvim tučnjavama. Naučio je to od oca, ali je više volio one vještine što su ga naučili Indijanci. U borbi s bijelima služio se oružjem bijelih. Ovaj put, činilo mu se, morao je pametno iskoristiti sve što je naučio od jednih i drugih.

Gurnuo je Roota i naveo ga na pogrešan korak, zbog kojeg je nespretno izgubio ravnotežu i pao mu preko koljena, što je Clint vješto iskoristio prebacivši ga preko svog ramena. Činilo se kao da je Rootovo tijelo ostalo lebđeti. Trajalo je to tek trenutak. Kalt je već bio pripravan i Clint ga je imao na oku. Naglo se okrenuo pustivši Roota na pod. Tako je njegovo tijelo zaustavilo drugoga razdraženog napadača.

Kalt izvuče revolver, ali Clint munjevitom brzinom učini isto i nanišani.

– Prekinite! – Zaurlao je Arnold. Ova igra više nije nalikovala na šalu. Prostoriju je iznenada ispunila mučna tišina. Zašutjeli su i najglasniji kauboji. Na brzinu su se odlučili na čijoj su strani.

– Bacite to! – zapovijedi Arnold. – Zar ste na to spali? Kalt i Clint su se kratko i značajno pogledali, ali su ipak poslušali gazdu. Kalt je neumorno žmirkao zdravim okom. Lice mu je podrhtavalo od bijesa.

– Mogao sam ga ubiti... – gorko je trepnuo.

– Što čekate!? – poviče Arnold. Pogled mu se zaustavi na dvojici kauboja s druge strane stola. – Odnosite Roota! I pozovite liječnika. Zar ne shvaćate da ponekad i vi morate nešto učiniti!?

Ova dvojica preplašeno skočiše od stola. Root je ležao na podu, ne dajući znakove života. Arnold strpljivo pričekao da ga odnesu, a onda se okrene Clintu i Kaltu:

– Predlažem da ovo zaboravite?

– Arnolde! – poviče Kalt. – Kako mi to možeš reći! Zbog onog kopileta umalo sam izgubio i drugo oko, a ti predlažeš da zaboravim?

– Oko ti je u redu.

– Ali vidiš što mi je učinio od lica?

– To nije ništa – hladno će Arnold. – Ne vjerujem da si tako nježan. Od šalice vruće kave nitko ne umire. Ili tvrdiš suprotno?

– Da, tvrdim suprotno – bijesno potvrdi Kalt.

– Što ti misliš, mladiću? – upita Arnold Clint.

– Ne želim ga ubiti – odgovori. – Nisam navikao na tako jednostavne obračune.

Kalt problijedi.

– Bolje da to ipak provjerimo – reče.

Arnold značajno podigne obrve. Htio je nešto upitati, ali je njegovo lice bilo dovoljno jasno. Clint je samo slegnuo ramenima.

– Onda dobro – reče. – Ako ste tako odlučili, učinite to po časnim pravilima. Na ulici, razumije se. Dvanaest koraka. Potegnut ćete na moj znak. No...

– glas mu je postao još mekši i opasniji – ako netko bilo kako odstupi od pravila, pa makar u mislima, ubit ću ga na licu mjesta. – Naglo se okrenuo, pokazavši da ostali mogu za njim.

Na ulici je sve bilo vrlo mirno. Time je ovaj skup postajao još važniji. U zraku se osjećala neka napetost. I građani su to nekim čudom osjetili. Počeli su se skupljati ispred izloga očekujući da se dogodi nešto strašno.

Arnold je došao do točke koju je odredio kao središnju. Čizmom je ucrtao znak na zemlji i od njega s obje strane odbrojao dvanaest koraka. Zatim je, od te točke, u oba smjera povukao crtu iste dužine.

Njegovi su se kauboji poredali pred hotelom. Svatko je želio najbolje mjesto, pa je guranje prešlo gotovo u svadu. Umirili su se tek kad su Clint i Kalt krenuli prema Arnoldu.

– Kao što rekoh, bez varanja! – zaprijeti Arnold. – Sad krenite do točke koju sam nazna-

čio. Kad vam dam znak, pucajte.

Clint je polako i gotovo podrugljivo krenuo linijom koju mu je Arnold naznačio. Sunce se polako dizalo na nebu. Bilo je rano jutro. Jasni su bili samo obrisi kuća u daljini, na istoku. Stigavši do odredišne točke, Clint se okrene. Na suprotnoj je strani stajao Kalt.

Svi su čekali. Protivnici su se gledali ravno u oči. Clint je usput skušao razgovor znatiželjnih promatrača. To ga je zabavljalo. Istodobno je pratio jedva zamjetljive pokrete svog protivnika. Ruke su mu bile prekrižene iznad opasača, lijeva preko desne, priprave da potegnu oba revolvera. Clint je imao samo jedan, na desnom boku. Korice su bile zabačene nešto unatrag, da ih lakše dohvati.

Arnold je krenuo prema trijemu hotela, s napetim revolverom u desnoj ruci. Zastao je na vrhu stubišta i okrenuo se. Cijev je bila uperena prema točki što je simetrično dijelila udaljenost između dvojice protivnika.

– Pripravni? – značajno je zategao. Jasno su ga mogli čuti i znatiželjnici s druge strane ceste. – Kad nabrojim do tri, potegnite!

Kalt još jednom pljuje i značajno odmjeri Clinta. Ovaj se i ne pomakne s mjesta. Gledao je protivnika ravno u oči. Bio je miran, gotovo ravnodušan.

I May Bush je bila budna. Stajala je uz svoj prozor i širom

otvorenih očiju promatrala prizor na ulici. Bila je to nesvakidašnja slika u cik zore. Posegnula je za bocom viskija i osvježila usne i grlo. Bilo je vrijedno truda. Znala je da će se dogoditi nešto strašno, pa je istodobno zahvaljivala svim moćnicima što baš njena soba ima tako divan vidik. Osjetila je znoj pod pazuhom i na dlanovima.

Iznenadila se prepoznavši tamnokosog mladića. Već ga je i prije vidjela kad je dolazio u grad.

— Nemoguće... — prošaptala je. — On... doista je zgodan. Plave oči i suncem obasjana kosa.

Zaključila je to općenito i u grubom smislu riječi, ali je u tome bilo nešto istine.

— Nježan i grub kao životinja — zaključila je. — Nije važno, jer sve se to ionako svodi na isto.

Onaj drugi ju je manje oduševio. Bio je stariji i ružniji. Imao je samo jedno oko. Kosa mu je bila prljava. Ispod otrcanog šešira visili su masni pramenovi.

— Kako ružno lice... — šaptala je. — Što li mu se dogodilo? Prljava košulja... poderane hlače... No, sve se svodi na isto — ponovo zaključila. — Baš me zanima tko će pobijediti.

Kad je Arnold podigao lijevu ruku, ona se panično prestraši i prste zarine u dekolte haljine.

— Jedan!

Ted Kalt se neznatno pomak-

ne s mjesta. Sad je bio bočno okrenut prema Clintu. Tako je samog sebe, kao metu, smanjio na najmanju moguću mjeru.

— Dva!

Clint je trepnuo očima. Učinilo se kao da mu smeta odsjaj izlazećeg sunca s prozora obližnjih kuća.

Ponovo je zavladala tišina, kao da su svi prestali disati.

— Tri!

Ruka Clintova je posegla za koricama i prsti su se poput školjke zatvorili oko drška revolvera. Palac je bio na kokotu, a kažiprst se obavio oko okidača. Vidio je kako Kaltov revolver istom brzinom iskače iz korica i kako ga uska, mračna cijev, prati do oka. Vidio je sve i pustio da njegov prvi opali.

May Bush više nije disala. Ulica je oduvijek bila glavna dramska pozornica njena života. Sve se ondje krojilo i završavalo. Njeni su prsti to najljepše znali pokazati. Raskolačenih očiju štipala je samu sebe, a kad su istodobno prasnula oba revolvera, ispustila je iz pluća sav zrak koji je dotle zadržavala.

Ted Kalt je povukao najbrže u svom životu. I sâm se iznenadio kako je neprimjetno ispraznio korice. Povukao je okidač i revolver je trznuo u njegovoj ruci. Osjetio je na košulji nešto ljepljivo i toplo, a na leđima kao da mu je zastao neki zalutali udarac.

Clint ga je vidio kako pada. Košulju je zatamnio mlaz krvi.

Ali je Clint opalio još jednom.

May Bush nehotice zajeca. Njeno je tijelo nekontrolirano zadrhtalo. Znala je da mora plakati jer umire jedan kauboj, jer drugačije ne može biti. Kako se njegovo tijelo sve više trzalo, ona je sve jače plakala. Sad joj je ruka bila na ustima. Sisala je prst dok je galama ponovo ispunila ulicu i sve je opet postalo isto kao i prethodnog dana.

Kad je Arnold prišao Clintu, on je već spremio revolver u korice. Upitao je:

— Zašto si dvaput pucao? Ubio si ga prvim metkom!

— Jednim je mrtav — značajno će Clint. — Ali s drugim je sigurnije.

IV

Sljedećeg jutra krenuli su na put. Clint je jahao na čelu, zajedno s Arnoldom, a ostali na začelju i sa strane uznemirenog stada. Midtown je ostao u oblaku prašine. Više od tisuću grla posljednji je put protutnjilo njegovim ulicama.

Gradani su napokon odahnuili. Povukli su se u kuće sretni što će moći uživati u starom miru. Tugovalo je tek nekoliko poslovnih ljudi, a najviše May Bush. Njihovim odlaskom prestala se gomilati hrpa novca u njenoj mirisavoj sobi. Pogledom ih je pratila s prozora sobe, pitajući se da li će ikad više u Midtown navratiti slična društva.

I Bill Kenny ih je htio pozdra-

viti. Tužno je stajao na ulici i mahao slobodnom lijevom rukom. Desna mu je bila slomljena i nije vrijedila više od daščiće za koju je bila pričvršćena. Tiho je zaplakao gledajući kako stado polako nestaje. Požalio je što se uopće počeo baviti tim poslom. Sve je izgubio. Arnold mu je ostavio novac koji je bio dovoljan tek za mjesec dana života. Ubrzo se morao zaposliti. Lovely Cathy je bila puna razumijevanja, ponudivši mu da u njenom salunu obavlja neke teže poslove. Istodobno mu je dala u nasljeđe staru i često popravljanu sačmaricu. Mogla mu je zatrebati.

Jedne noći Kenny je bio malo manje spretan nego obično i sâm se našao na podu, ubijen.

Sahranili su ga izvan grada, zajedno s ostalim beskućnicima. S druge strane ograde ležao je Ted Kalt, u grobnici koju je Arnold dao sagraditi za svog kauboja.

* * *

Clintove su misli lutale daleko od Midtowna. Nije bilo lako voditi stado kroz bespuće Yume. Svi su bili izloženi patnji i neizvjesnosti, a put je mogao potrajati mjesecima. Držeći se Red Rivera, polako su odmicali prema meksičkoj granici. Zemlja je bila tvrda i pusta, ali uvijek puna iznenađenja.

U Coloradu su prvi put naišli na Indijance. Stradao je kauboj koji se na trenutak udaljio od stada jureći za jednom neposlu-

šnom kravom. Tri su mu strijele probile prsa. Sve se dogodilo tako brzo da čak nije ni vidio Indijance. Strijele ukrašene šarenim perjem ostale su stršati u njegovu nepomičnom tijelu.

Već nekoliko dana bila im je na tragu skupina od sedam ratnika. Predvodio ih je proslavljeni borac po imenu Fear.

Sve do kasne večeri nitko nije zapazio da je nestao kauboj. Tek kad su se ulogorili i odredili stražu, bilo je jasno da jedan među njim manjka. Clint je za to vrijeme bio u izvidnici. Kad se vratio, dočekalo ga je zabrinuto Arnoldovo lice. Gubitak jednoga kauboja bio je prilično loš predznak. Clint je znao da ih prati jedna skupina. Raspoznao je neke tragove, ali je zaključio da je riječ o manjoj skupini. Po njegovoj procjeni nije ih moglo biti više od četvorice.

Slušao je uznemirenog Arnolda i mirno pio kavu.

– Potreban mi je jedan odmoren konj – rekao je napokon. – Moj je danas imao prilično naporan dan. – Dakako, dobio ga je i nakon kratkog vremena izjahao iz logora. Prateći tragove, došao je do mjesta gdje je nastradao Arnoldov kauboj. Na pijesku je razabrao još nekoliko pari konjskih kopita izmiješanih s otiscima mokasina, a malo podalje udubljenje, očigledno nastalo od pada tijela. Kauboj je ležao desetak metara dalje. Skalpiran i bez oružja. Znakovi oko njega pokazivali

su u kojem su smjeru napadači odveli konja.

Clint ih je neko vrijeme proučavao, a onda u galopu odjurio prema logoru. Ostati sâm, s očigledno raspoloženim Indijancima, bila bi prava ludost.

Fear ga je iz svog skrovišta promatrao kako odlazi. Pomalo je bio zbunjen. Bilo je nečeg neobičnog u tom mladiću. Nije jahao poput ostalih. Čudio se i zbog toga kako je tako brzo uspio pronaći mrtvoga kauboja.

Fear podigne ruku i prenese kratku poruku, a onda se spusti u jamu zadovoljno stisnuvši pušku skinutu sa sedla ubijenoga kauboja.

– Nema ih više od deset – reče Clint stigavši u logor. Sjeo je pored Arnolda i uzeo šalicu tople kave. – Prate nas već nekoliko dana. Kauboj je mrata. Uzeli su mu oružje i konja.

– Prokletstvo! – opsuje Arnold. – Znao sam da ćemo imati neprilika, ali se uvijek ponovo iznenadim kad se bilo što dogodi.

– Sutra će se skupina povećati. Napast će nas, siguran sam.

– Što da radimo? – zabrinuto će Arnold. – Predloži nešto pametno. Rekao si da poznaješ taj narod.

– Da, poznajem ih. Zato ću s njima porazgovarati. Ako se ne vratim do jutra, brzo se povlačite prema rijeci.

Clint je provjerio svoju opremu, nož s dugačkom oštricom na lijevoj strani opasača te tan-

ki nož skriven u desnoj mokasini. Konj ga nije zanimao. Tiho se išuljao u noć. Arnold ga je gledao kako odlazi, a onda je otišao svojim ljudima. Tiho je ispričao što se dogodilo i naredio skupini kaubojda da pojačaju stražu. Ljudi su se brzo povukli. Svatko je tražio najbolji zaklon iza žbunja i drveća. Svi su priželjkivali samo da dan što prije svane.

Clint se šuljao tiho poput mačke. Išao je prema mjestu na kojem je bio pronašao tijelo mrtvoga kaubojda. Oprezno je kružio kao da samom sebi želi zametnuti trag.

Na pijesku su se još jasno vidjeli tragovi ubijanja, ali tijela više nije bilo. Mamac, lukavo postavljen da zavede prvog bijelca koji bi naišao, sad je bio uklonjen.

Proučavajući tragove, Clint je nepomično ležao skriven iza niskih grana drveća. Mjesec je izgledao poput uske, blijede trake, što je nestajala i ponovo izranjala iz tamnih oblaka. Oko njega se čulo šuškanje noćnih životinja, šum krila i pucketanje grančica. Drugi se život tek budio.

Nedaleko od njega oglasila se sova. Clint osluhne. Odmah je shvatio. Odredio je mjesto odakuda je dopirao zvuk i još više se pripio uz zemlju. Zatim je spretno poput zmije počeo puzati osluškujući i najtiše zvukove oko sebe. Malo je zastao, uvjerivši se da ga nitko nije zapazio.

Sova se ponovo oglasila. Clint je sad bio priljubljen uz nisku stijenu i suzdržavao je dah. Nije očekivao posebne znakove za početak napada. Znao je da će se to dogoditi brzo i nepredviđeno.

Sjetio se starog ratnika, najboljega noćnog tragača što ga je imao njegov narod. »Diši polako«, znao je govoriti. »Pluća su poput velikih, usporenih krila velikoga, opasnog sokola. Dišeš li kroz usta, neprijatelj će te lako otkriti. Noću se služi nosom i ušima, jer će ti pomoći više nego oči.«

Stari je ratnik jedne noći poveo sa sobom Clintu. Dogodilo se to slučajno. Neprijatelji su ubili njegova rođaka te im se htio osvetiti. Bila su četvorica. Stari je ratnik slijedio njihove tragove tri dana i tri noći, a s njim je bio samo desetogodišnji Clint. Za vrijeme noćne oluje napokon su pronašli njihov logor, skriven visoko u usjeku planina. Spavali su, vjerujući da im nitko ne može ući u trag, kad je ovaj otvorio vatru. Sa tri metka je ubio trojicu, a Clintu se »dogodio« onaj četvrti.

Poslije toga su ušli u neprijateljski logor. Stari ratnik još nije bio zadovoljan onim što je učinio.

— Kad uđu u svijet duhova — otegnuo je — disat će tako bučno da od njih nitko ništa neće čuti. Duhovi će odmah shvatiti da su umrli noću i pucat će od smijeha zbog njihove nespretnosti. — Zato im je lovačkim no-

žem razrezao nosnice i odrezao uši.

Kad se Clint sad pomolio iza stijene, ponovo se oglasio huk sove, ali ovaj put s nešto veće udaljenosti. Bila je to vješta igra dvojice Indijanaca. Clint je bio između njih. Stisnuo je zube i optuzao do obližnjeg žbunja. Ondje se priljubio uz zemlju. Lagano je zadrhtao od hladnoće i osluhnuo. Oko sebe je čuo samo pucketanje grančica, a iz neposredne blizine probijao se oštar miris kuhane konjetine. Jednom je Indijancu očigledno ~~bio~~ dosadno, pa je odlučio skratiti vrijeme.

Oblak je skliznuo preko uskoga mjesečeva lica, no, Clintov pogled ipak uspije uhvatiti kratki bljesak. Usne su mu se razvukle u širok osmijeh: stražar je nožem sjeckao komad mesa.

Clint je otpuzao oko žbuna, prema stražaru što se sakrio između dvije stijene, gledao prema Arnoldovu logoru i žvakao komad mesa. Preko koljena mu je ležala puška, a u desnoj je ruci držao dugi nož.

Clint je bio tri metra od njega. Iz mokasine je tiho izvukao nož za bacanje, udahnuo je kroz nos, zadržao zrak i uspravio se na koljena. Bljesnula je oštrica noža. Zamahnuo je rukom i nož je u savršenoj putanji odletio u Indijančeva leđa.

Odmah zatim Clint je skočio na Indijanca, lijevom ga rukom uhvatio oko vrata povukavši mu glavu unatrag. On nije

imao vremena vrisnuti. Krv mu je brizgala iz pluća. Uspio je tek podignuti desnu ruku mašući nožem iznad ramena, ali je Clintov zamah bio brži. Udario ga je desnom podlakticom i još jednom potegao po grlu. Indijanc se tiho stropoštao na zemlju. Krv se u tankom mlazu izlivala iz vratnih žila. U lijevoj ruci je i dalje čvrsto držao komad konjskog mesa.

Clint je još neko vrijeme ostao uz njega, podigao je i prionio ga uza stijenu. Za oslonac je upotrijebio njegovu pušku. Zatim je obrisao svoj nož i ponovo se odšuljao u tamu. Opet se oglasila sova. Ovaj put je huk dopirao s druge strane. Clint odgovori.

Drugi Indijanc bio je oprezniji. Kad ga je Clint pokušao otkriti, već je bio na drugom mjestu. Clint se držao žbunja. Nastojao je da mu ono pri napadu bude prvi zaštitni pojas. Ponovo se priljubio uz tlo. Dok je puzao, sjetio se riječi starog ratnika: »Kad ne možeš vidjeti neprijatelja, pokušaj ga napipati. Ako malo zakasniš, on će to učiniti prvi.«

Možda je njegov protivnik imao isto tako dobrog učitelja, mislio je Clint. Zacijelo je na vrijeme osjetio smrt. Oglasio se poput sove, uvjerivši se da su se njegove sumnje obistinile. Stoga je promijenio položaj.

Clint se pritajio u tami i čekao. Vidio je kako se u neposrednoj blzini nešto miče. Ljudska prilika. Odluči provjeriti...

Bio je to drugi Indijanac. I on je opazio Clinta. Na nebu se ponovo zasrebrio mjesec i Indijancu nije bilo teško prepoznati plavokosog mladića koji je predvodio stado. Stisnuo je usne i krenuo u napad. Clint shvati. Uzdah je bio dovoljno glasan za njegovo osjetljivo uho. Naglo se okrenuo i izbjegao oštricu noža.

Zakotrljao se u stranu. Nož mu je samo dotaknuo rame, ali je i to bilo dovoljno da mu bol prostruji tijelom.

Indijanac se bacio na Clinta. Njegov je nož ostao zabijen u zemlju. Clint je iskoristio njegov promašeni udarac, izvukao je ruku i zamahnuo. Indijančeva glava se zanesse u stranu. Clint ga zgrabi za dugu kosu i on se bezuspješno pokušava osloboditi, zaurla i zabaci glavom, što Clint iskoristi da bi se oslobodio težine njegova tijela.

Naglo je podigao glavu i snažno ga udario u lice. Krv šikne iz Indijančeva nosa. Od strašne boli nož mu nehotice izleti iz ruke. Clint se oslobodi i otkotrlja.

Sad su im izgledi bili podjednaki. Indijanac je već bio na nogama, strogo je odmjerio udarac i jurnuo. Clint osjeti jaku bol i na trenutak mu se pogled zamagli. Učini mu se da gubi dah, da diše u kratkim i ostrim disajima. Znao je samo to da mu se Indijanac ne smije približiti.

– Što čekaš? – zlobno će In-

dijanac. – Vrijeme ti je da umreš!

Clint mu uzvрати psovkom. Rekao je to tihim i jasnim jezikom, koji je Indijanac mogao razumjeti. Indijanac se iznenadi. Nije mu bilo jasno tko je taj plavokosi momak. Nije shvaćao otkud zna njegov jezik.

Clint iskoristi njegovu zbunjenuost, pa kad ovaj ponovo nasrne, podmetne mu nogu i u padu ga dočeka nožem.

Skinuo mu je maramu s glave i opet obrisao nož. Stavivši ga u korice, oprezno krene prema indijanskom logoru. Bol u ramenu nije više osjećao. Dvojica ubijenih zacijelo su bili stražari. Njihov je zadatak bio da upozore i spriječe svakog znatiželjnika, a to je značilo da je logor morao biti blizu.

Arnold je te noći bio budan. Bio je bijesan jer ništa nije mogao učiniti. Čekao je, a to je najviše mrzio. Vjerovao je unajmljenom vodiču, premda za to nije imao osobitih razloga. Duboko u sebi mislio je da je momak pošten i da ga neće previriti.

Neko je vrijeme ostao zagledan u nebo. Misli su mu odlutale daleko. To ga je pomalo umirilo. Svitanje nije bilo daleko. Ono je moralo donijeti spas za sve njih.

Otpio je nekoliko gutljaja kave, a onda ga je ponovo spopao nemir i bez ikakva je razloga pojurio oko logora. Pregledao je sva stražarska mjesta tek toliko da se nečim zabavi.

Većina kauboja je spavala. Oni najoprezniji su se pretvarali da spavaju. Nekoliko njih je bilo na nogama čuvajući stado ili stražareći. Ako Clint ne uspije, zabrinuto je razmišljao Arnold, koliko će ih doživjeti zoru?

* * *

Clint se spretno penjao strmim stijenama što su se nadvile nad indijanskim logorom. To mjesto bilo je kao stvoreno za sklonište pljačkaša. Iz njega se lako mogla organizirati obrana. Poznavao je Indijance. Znao je da samo oni znaju nanjušiti takav zaklon. Nadao se da spavaju.

Uspeo se do podnožja koso položene stijene i nastavio se šuljati u zaklonu drveća, oprezno motreći iznad sebe. Nebo je bivalo sve svjetlije. Od svitanja su ga dijelila najviše dva sata. Svjetlo mu je tom trenutku moglo biti najveći neprijatelj, jer su ga samo pri svjetlu Indijanci mogli opaziti.

Uspon je bio težak. Strmina je bila prekrivena komadima odronjena kamenja, što ga je svakog trenutka moglo vratiti u podnožje, a svaki najmanji šum probuditi i upozoriti Indijance. Zato je polako odmicao, zaobilazeći kamenje i produžujući time put. Popeo se do vrha. Ispod njega su stijene bile glatke i strme. Poput zidova okružile su malu zaravan. Ugarci vatre treperili su na sredini kruga i ocrtavali usnule prilike.

Clint tiho preskoči stijenu i

krene u dubinu logora. Prišuljao se dovoljno blizu da može prebrojiti ljude. Bila su petorica. Spavali su prekriveni zajedničkim prekrivačem. Podalje je stajalo sedam konja vezanih zajedničkim užetom. Bio je to podatak o snazi napadača.

Clint je brzo razmišljao. Stražari su bili mrtvi. Mogao se vratiti po Arnolda i s nekolicinom kauboja uništiti Indijance. Ali, to nije bilo najpametnije. Arnoldovo stado je bilo mnogobrojno. Nije ga mogao ostaviti tek s jednim čuvarem. Osim toga, Indijanci bi se u međuvremenu mogli probuditi i pripremiti im neugodnu dobrodošlicu. Mogli bi dovesti pojačanje, a što je najvažnije, Clint je od svega najmanje želio da se prolijeva indijanska krv.

Volio ih je koliko i bijelce. Arnoldu je časno služio, jer je to bio dogovor, jer je samo tako mogao ostvariti svoje davno obećanje. Napokon, sve je to činio zbog roditelja, a majka mu je bila Indijanka. Kako bi mogao ubijati narod kojem je pripadala njegova majka? Dvojica stražara su izvan pravila. Morao je braniti svoj život.

Njegov je plan bio neobičan, ali je samo tako mogao spriječiti prolijevanje krvi s obje strane. Tiho je ustao i duboko udahnuo, a onda povikao na jeziku koji su Indijanci razumjeli:

— Ja sam Clint! Potječem iz plemena Ricachua! Mislim da ste dovoljno spavale, oprezne ratnice! Koja je od vas željna malo razonode?!

Indijanci su skočili. Sve su puške bile uperene u neznana gosta.

Prvi se snašao Fear. Spustio je pušku prepoznavši čovjeka kojeg je pratio već nekoliko dana. Nije mu bilo jasno tko je on. Jašući na čelu stada zacijelo je bio vodič, ali je Fear zapazio nešto neobično u načinu Clintova ponašanja. Mislio je da nije čisti bijelac. Sad se napokon u to uvjerio. Sledio se pri pomisli da je prošao pored dvojice čuvara, što bijelac nikad ne bi uspio.

Ipak je lud, pomisli Fear. Što mu je ovo trebalo? Mogao nas je iz zaklona sve poubijati!

– Zovem se Fear! – poviče.

– Raspoložen sam da malo protegnem kosti!

Potom se okrene najbližem Indijancu i šapne:

– Čim opaziš da gubim, ubij ga.

V

Fear je bio krupan čovjek, širokih ramena i jakih mišića. Njegova je crna kosa bila povezana žarkocrvenom vrpcom i spuštala se preko ramena, padajući u masnim pramenovima. Nosio je široki pojas od crne kože. Na njemu su bile pričvršćene korice velikoga lovačkog noža. Smeđe čizme sezale su do koljena. U rukama je čvrsto držao pušku otetu od mrtvoga kauboja. Prst mu je bio na okidaču dok mu je Clint polako prilazio.

Ostali Indijanci stajali su u polukrugu i čekali Fearov znak.

Svi su bili pomalo iznenađeni tim neobičnim posjetom. Plavokosi momak je doista morao biti lud.

Clintova je ruka bila ne revolveru. Točno je znao što Fear misli. Znao je i to da se Indijanci nerado bore između sebe. Bile su im dovoljne prijetnje od strane bijelog čovjeka. No, samo u izuzetnim prilikama rješavali su dvobojem neke osobne svade i uvrede. Nadao se da će i ovaj put biti tako. Samo mu je to moglo spasiti život.

Sad je jasno mogao vidjeti Fearovo lice. Bilo je neobično i ružno. Prije mnogo godina Feara je pogodio metak kroz obraz. Ostao je ožiljak i slomljena kost mu je izobličila lice. Duboki ožiljak sezao je od sljepoočica do brade. Ispod oka koža je visila, a i vid mu je bio oslabljen, pa je stalno trzao glavom na lijevo.

Kad se smiješio, činilo se kao da prijeti.

– Ti si lud – rekao je dubokim glasom.

– A ti si nevjerojatno ružan – odgovori Clint. – U životu nisam vidio ružnijeg čovjeka.

– Samo ludak može ovako nešto učiniti – nastavi Indijanc kao da nije čuo Clintovu primjedbu.

– Samo kukavica može odbiti ovakav izazov – mirno će Clint.

– Fear nikad nije bio kukavica!

– Clint nikad nije bio budala!

– Je li? – znatiželjno će Fear. – Znači, ti si taj bijeli Ri-

cachua, o kojem smo toliko toga čuli?

– Moj je otac bio bijelac – odgovori Clint. – Majka mi je bila iz plemena Ricachua. Zvala se Sunčeva Suza.

– To ti ništa neće pomoći – procijedi Fear. – Sad si na našoj zemlji. Ti si naš neprijatelj, kao i narod kojem je pripadao tvoj otac. Nisi na našoj strani.

– Ja sam na svojoj strani – mirno će Clint. – Želim samo pronaći ubojice svojih roditelja, i to je sve. Ništa drugo me ne zanima. U tome mi pomaže vlasnik stada. Unajmio me za vodiča.

– Kako ti ide? –animalo je Feara. – Jesi li daleko dogurao?

Clint se gorko osmijehne.

– Četvoricu sam ubio. Još tragam za onim glavnim. Znam samo da je odjahao na sjever. Pronaći ću ih. Trojica su.

– Tko su ti ljudi? – upita Fear. – Kako izgledaju?

Clintove se oči ponovo ispunije mržnjom. Pred njim su ponovo izronila lica kriva za smrt njegovih roditelja.

– Jedan je Meksikanac – reče. – Zgodan čovjek. Tamne oči i crna kosa. Druga dvojica su Jenkiji. Obični. Jedan se smije poput udavače – glas mu zati- tra. – Da skratim, Joe Levitt, Jude Manolo i Teddy Grave. Ovaj posljednji je glavni. Sav je u crnom. Jedino su mu oči zelene.

– Tako, znači – zamisli se Fear. – Hoćeš ih ubiti, a ipak radiš za Jenkije.

– Oni mi samo pomažu da ih pronađem – jednostavno će Clint.

– Usput ubijaš narod kojem je pripadala tvoja majka?

– Činim to samo kad moram braniti goli život. – Ništa me ne može zaustaviti da izvršim obećanje koje sam samom sebi zadao.

– Postavio sam dvojicu stražara – nastavi Fear. – Odlični su ratnici. Vješti i oprezni.

– Ubio sam ih – reče Clint. – Nisam imao izbora. – Morao je reći istinu. Znao je da bi ga i bez njegova priznanja ubrzo otkrili.

– Sad sam ti ja na putu – procijedi Fear. – Kaniš li i mene ubiti?

– Budem li morao... – Clintov je glas bio značajan, hladan poput snježne Sierre. – Rekao sam koji sam put odabrao. Tražim onu trojicu. Samo zato sam pristao raditi za Jenkija. Obećao sam mu odvesti stado u Perl City. To ću ispuniti.

– Znači, ja u toj igri nisam važan – značajno se nasmiješi Fear. – No što bi učinio da od mene saznaš nešto što bi te moglo vraški zanimati? – otegne.

– Da li bi i onda mislio da ti stojim na putu?

– Ne razumijem..?

– I ne možeš razumjeti. To je u vezi s tvojim dugo spremnim lovom... – mučio ga je Fear. – Riječ je o ljudima koji su ubili tvoje roditelje.

– Što? – Clint je gotovo kriknuo. Osjetio je kako mu se

prsti grče i kako ih posljednjim snagama pokušava odvući od noža. Htio je iz tog drznika oštricom izvući svaku riječ, ali su ga uperene puške ipak vratile u zbilju. – Što? – ponovio je tiše.

Fear se nasmiješi. Usna mu se izvila do ožiljka koji je prekrivao desnu stranu lica. Bio je u prednosti i vraški se time koristio.

– Sâm si ti htio – reče. – Prvi si me izazvao. Moramo to riješiti. Pobijediš li, reći ću sve što znam.

– Što predlažeš? – upita Clint. – Koja ti je najdraža borba?

Fear pogleda prema nebu. Ispod tamnih oblaka probijala se ružičasta zora. Mjesec je nestalo iza stijene, a crvenkasto svjetlo na istoku najavljujivao je sunčev izlazak. Sad je još jasnije vidio Clintovo blijedo lice iskrivljeno od bijesa i boli.

Fear prvi put osjeti strah. Plavokosi momak izgledao je opasno. Njegova je mržnja bila dublja od svih ponora, plamsala je negdje duboko i svakog je trenutka iz nje moglo izroniti ono najstrašnije.

Više nije bilo važno što je u njega bilo upereno šest pušaka. Fear je bio sâm. Znao je da će svaki od njegovih suboraca kasno potegnuti. Znao je da ga više ništa ne može spasiti ne učini li to on sâm... Mrzio je osjećaj sumnje. Mrzio je nesigurnost.

Već s petnaest godina uspio je skinuti dva skalpa i uvjeriti

samog sebe da je odrastao čovjek. Njegovi su roditelji na to bili beskrajno ponosni. Imao je sjajne oči i živahan duh. Bio je lijep. Uživao je u požudnim pogledima svojih vršnjakinja. I one starije su pale na njegove draži. Lijep izgled i izuzetan dar govora otvarao mu je sva vrata. Zlo je došlo tek s jednom djevojkom. Jednog dana prišao mu je njen otac i oštro ga upitao:

– Uzimaš li je za ženu?

Fear nije ništa odgovorio, ali je nesreća bila u tome što je i suviše dugo razmišljao. Djevočin je otac bio hrabar ratnik. Imao je više iskustva, a i osjećaji su mu bili zreliji. Kćer je volio više od sama sebe. Kad se ponovo našao s mladićem, bez razmišljanja mu je metkom raznio lice. Ovaj je bespomoćno ležao pred iskusnim ratnikom, pred kojim je ostala tek dvojba da mu oduzme život ili da spasi ukaljanu čast kćeri jedinice. Prevagnuli su osjećaji. Poklonio mu je život i naredio da se odmah oženi djevojkom.

Fear ga je poslušao. Kad je lice zacijelilo, od njega je ostala rugoba. Ubrzo je ženu odveo u Meksiko. Tamo joj je prerezao vrat i osvetio se njenom drskom ocu. Nakon toga trag mu se zameo. Ubrzo se proslavio kao najbolji ratnik. Odbijao je optužbe da je ubio vlastitu ženu i platio njena oca davši mu za krvavi dug šesnaest ukradenih konja.

Njegova je tužna prošlost uskoro bila zaboravljena. Pamtili su se novi uspjesi i sve više

ukradenih konja. Ali je njegovo srce i dalje bilo ispunjeno gorčinom. Bolne naslage nikako nije znao skinuti. Lice ga je svakog dana podsjećalo na ono što je učinio.

Zagledan u plavokosog mlađića, u jednom trenutku pomisli da ga potpuno razumije. I sâm je mrzio sve ono što je sputavalo njegov slobodni duh. Mogao je shvatiti njegovu bol. Tiho je podigao ruku dajući znak ostalima da spuste puške.

Clint je zanijemio. Iznenadila ga je ta brza odluka.

— Samo je jedan način da se borimo — reče Fear.

Clint ga znatiželjno pogleda.
— Škorpioni... — doda poglavica.

— Rane će pokazati — složi se Clint. — Ili crveni tragovi po pijesku.

* * *

Sunce se pomolilo iza ruba stijena osvijetlivši dvojicu neprijatelja što su se za konačan obračun spremala na mekoj zemlji. Jutarnji se mraz polako topio. Duge sjene ljudi tek su na tren zaigrale, da bi se ubrzo ustavile kao da će tako ostati do kraja života. Svi su stajali u tišini i šuteći pratili što će se dogoditi.

Clint i Fear su se svukli do pasa. U zemlju su bila zabijena dva kolca, za koje su im sirovom kožom svezali noge. Svakom je bila privezana i lijeva ruka.

Okrenuli su se jedan prema drugom. Između njih su bila po-

stavljena još dva kolca sa zavezanim škorpionima, nerijetkim stanovnicima ove divlje zemlje. Svaki je imao slobodan krug oko svoga kolca. Vezovi su bili kratki, što ih je činilo još opasnijima. Škljocali su kliještima i smrtonosnim repovima mahali na svjetlu tek izlazećeg sunca.

Kolci su bili tako lukavo postavljeni da je svaki pogrešan pokret desne ruke i svako popuštanje mišića dovodilo borca u izravan dodir sa škorpionima. Obojica su znali što to znači: vatreni otrov kroz žile i tiha smrt, kojoj nije bilo lijeka.

Clint je ležao oslonjen na lakat. Gledao je Fearu ravno u oči. Znao je da mu život ovisi o najmanjem pokretu. Kad se svukao, Fear se činio još većim i opasnijim. Nasmiješio se izazivački, kao da ga ništa ne može svladati. Tijelo mu je bilo isprepletano mišićima.

Clintovo je lice blago podrhtavalo. Nije se bojao smrti, ali je osjećao nešto nelagodno. Bilo je to poput lošeg doručka, koji zbog nekoga glupog razloga moraš pojesti. Bilo je to nešto poput sunca ili vjetra što zavija planinom, nešto što će trajati i prestati. Ali osjećalo se i prodiralo je do mozga. Sledio se tek pri pomisli da bi mogao umrijeti prije nego što se obračuna s onom trojicom. Možda su mu upravo ta tri lica unijela novu snagu.

Podigao je desnu ruku stavivši lakat između škorpiona. Fear učini isto. Uхватili su se za ruke namjestivši zahvat na ravno-

pravnoj udaljenosti između smrtonosnih žalaca.

– Jasno ti je što će se dogoditi ako izgubiš – reče Fear. Ni je ništa pitao, tek je to glasno ustvrdio.

– I ja tebe upozoravam na to – mirno će Clint.

– Ako na meni bude red da prvi umrem, reći ću ti sve što znam.

Clint protrne. Krv mu ponovo navre u lice, ali se smiri. Indijanac je barem bio pošten. Da bi to saznao, morao je vlastiti život staviti na kocku.

– Kreni – najavi Fear.

Indijanac prinese zapaljeni skalp pustivši da dim obavije oba škorpiona. Kad su bili dovoljno razdraženi, škorpioni su počeli gramzljivo juriti oko kolca, škljocajući kliještima, dok su im repovi pumpali kapljice otrova.

– Počni!

Čuvši zapovijed, Clint pojača zahvat snažno gurnuvši Fearovu ruku.

Ovaj uzvрати istom mjerom. Ležali su šuteći, oslonjeni na laktove. Jedini cilj bio je pritisnuti ruku protivnika. Mogli su se koristiti samo mišićima ruku i taj se napor vidio samo po ramenima i po kapljicama znoja na licu.

Clint je počeo kratko dahtati, a na licu su mu žile nabrekle kao da će svakog časa puknuti.

Fear je stisnuo zube, iznenađen snagom plavokosog mladića. Očigledno je očekivao da će

ga lako pobijediti. Bilo je to doista neugodno iznenađenje. Zabrinuo se i nešto nerazumno progundao. Osjetio je da mu se ruka lagano primiče škorpionu. Njegovo je lice sad bilo još ružnije. Shvatio je da može umrijeti. Clint prepozna njegov strah i još jače stisne.

Polako mu je lomio živce. Usporio je pritisak, ali nije popuštao. Pogledao je nestrpljivog škorpiona.

Fearova je ruka počela polako drhtati. Iznenada ga obuzme čudan osjećaj rastanka. Oči su mu se suzile, a ruka se polako primicala otrovnom žalcu.

Ostali Indijanci su tiho čekali. Njihov je poglavica bio najbolji na svijetu i čudili su se što postoji netko jači. Nisu vjerovali da se njegova ruka primiče crvenoj smrti. Svaki bi se od njih umiješao i svaki bi dao život da spasi vođu, ali ovo je bilo pitanje časti. Sâm Fear je to odlučio. Morali su poštovati njegov izbor.

Posljednjim je snagama Fear još jednom pokušao, ali je već bilo kasno. Plavokosi mladić je stiskao zube i pritiskao sve jače. Gledao je kako se Fearova ruka sve više spušta nad otrovnim žalcem. Očekivao je da će pozvati u pomoć, ali se ništa nije čulo osim usporenog disanja promatrača. Tek nagli, bolni uzdah najavio je kraj njihove borbe.

Clint popusti i podigne ruku izbjegavši smrtonosni ugriz. Fear se gorko nasmiješi. Po-

sljednjom snagom pozove najbližeg Indijanca da ih oslobodi.

– Pridite bliže! – poviče. Pogled mu je odlutao prema nebu. Ostavši sjediti na zemlji, imao je još vremena za lijep rastanak. – Bila je ovo poštena borba – nastavi. – Uvijek sam vam govorio da će vas poslije mene voditi jedino čovjek koji me uspije pobijediti. To je Clint. Slušajte svaku njegovu riječ, kao da izlazi iz mojih usta.

– Sjeti se obećanja – prekinu ga Clint. – Rekao si da nešto znaš... da ćeš mi to reći ako izgubiš... Dao si mi riječ!

– Fearovo tijelo zadršće. Otrov je počeo djelovati.

– Vidio sam ih – izusti zadnjim snagama. Slina iz usta pomiješala se sa znojem sa čela.

– Vidio sam ih prije nekoliko dana. Prije nego što sam opazio Jenkijevo bogato stado... Kretali su se prema sjeveru. Bio sam sâm, zato ih nisam ubio. Jahali su dobre konje. Najbolje konje koje sam ikad vidio. Bio sam tako blizu da sam čuo što su razgovarali. Razumijem njihov jezik. – Pjena mu je navirala na usta. Govorio je sve teže.

Clint mu pomogne da se uspravi. Panično ga strese, kao da se bori s neposlušnim djetetom.

– Reci... što su govorili?... – preklinjem te...

– Perl City... zlato... – šaptao je Fear. – Onamo su se uputili...

– Da. I što su još govorili?

– Samo su o tome govorili – reče Indijanac zadnjim napomom. Jezik mu je bio crn i nate-

kao. Borio se za zrak.

– Žao mi je – prošapta Clint.

– Ovo se nije trebalo dogoditi.

– Ne brini, prijatelju – tiho će Feru. – Ne brini, jer sam možda i želio umrijeti.

– Nitko ne želi umrijeti – pokuša Clint, ali ga Indijanac nije više mogao razumjeti. Još jedan osmijeh zaigrao je na njegovu licu, a onda se tupo stro-poštao. Raširio je ruke i prste zario u zemlju. Još je jednom kriknuo i naglo se umirio.

Clint je ustao. Indijanci su ostali stajati u oproštajnoj tišini. Onda jedan od njih počne pjevati posmrtnu pjesmu. Sunce je već bilo visoko nad brdima i kupalo zlatnim sjajem tužne ratnike. – Kad je završila žalopojka, Clintu se obrati jedan Indijanac hladna, kamena lica.

– Sad si ti naš voda – reče. Clint se zamisli.

– U životu sam uvijek bio sâm. Ovaj put kršim pravilo. Dat ću vam samo jedan zadatak, poslije kojeg ćete svi biti slobodni.

* * *

Računao je na njihovu vjernost preminulom vodi. Znao je da će poštovati njegovu posljednju riječ. On ih je sâm uvjerio da će svaki čovjek, koji ga ikad pobijedi, biti vrijedan njihove pažnje i poštovanja. Clint je prvi kojem je to pošlo za rukom. Stoga nisu imali boljeg izbora. Morali su ga slušati. No, Clint je bio svjestan da to neće dugo trajati. Iskoristit će prvu priliku i okrenut će mu leđa. Stoga je

bio najvažniji trenutak dok su ga još priznavali.

– Vratit ću se u logor Jenkija – rekao je. – Dao sam obećanje koje moram ispuniti. Vi ćete jahati u izvidnici. Zadatak vam je da upozorite na svaku opasnost. Recite svojim da ne napadaju. Ako u tome ne uspijete, na vrijeme me obavijestite. Ako usput doznate nešto o onoj trojici, bit ću vam neizmjereno zahvalan – dodao je.

– Što su ti oni učinili? – upita jedan. Zadatak mu se očigledno nije svidao.

– Ubili su mi roditelje. I ostale koji su se našli na ranču – odgovori Clint ledenim glasom.

– Uzeli su skalpove i prodali ih u Mexicu.

– Tako, dakle. Lovci na skalpove?

– Da – kimne Clint.

– Sad te bolje razumijem. Mi ćemo ti pomoći.

U znak priznavanja novog poglavice Clint je morao uzjahati Fearova konja. Utonuo je u meko sedlo i polako se spuštao kosinom. Indijanci su podigli ruke u znak pozdrava i okrenuli kroz drveće. Svi su u trenu nestali. Njihove su se sjene stopile s ošunčanim brdima.

* * *

Arnold je zabrinuto gledao u nebo. Sunčev je izlazak ponovo unosio život u njegov logor. Kauboji su bili na nogama. Činilo se da nitko nije proveo ugodnu noć. Svi su bili neispavani i šutljivi. Šuteći su ispijali vruću kavu i spremali se za od-

lazak. Vatra je već bila ugašena, a kotao za kuhanje uklonjen. Kauboji su u kasu obilazili stado spremajući ga za pokret. Dolinom su odjekivali njihovi uzvici.

Arnold se zabrinuto pitao kad li će se Clint vratiti. Bojao se da mu se nešto dogodilo. To je bila najveća opasnost, jer je time bio otvoren put Indijancima.

Podigavši pogled, lice mu se razvuče u sretan osmijeh. Clint se lagano približavao logoru. Dva stražara podigoše puške, no on je na vrijeme izgovorio svoje ime. Arnold mu pojuri u susret.

– Drago mi je što te vidim! – poviče. – Već sam pomislio da ti je odzvonilo. A gdje su...? – zabrinuto upita. – Što si uradio?

– Zaposlio sam ih u tvoje ime i na tvoj račun – nasmije se. – Nadam se da mi nećeš zamjeriti? Razgovarao sam s poglavicom. Uvjerio sam ih da će učiniti dobro djelo.

Arnold je bio zbunjen. Clint odmahne rukom.

– Ne brini. I ja radim za tebe. Zar sam ti se ikad potužio? – doda. Sjetio se škorpiona i ljepiljive pjene na Fearovu licu. – I oni će imati dovoljno razloga za poslušnost.

VI

Stado se kretalo prema sjeveru. Iza njega je ostala granica između Arizone i Nevade. Zalihe vode bile su sve tanje. Clintu je bilo jasno da će do Perl Cityja

izdržati samo najotporniji ljudi i najjače govedo.

Dani su bili sve topliji. Stado se teško vuklo kroz suncem spaljenu zemlju što im je izvlačilo zadnja zrnca snage. Noću se spuštao mraz i još više zbunjivao iznemogle vodiče. Umotavali su se u pokrivače i kapute, nadajući se da će idući dan biti barem malo lakši.

Svakodnevno su gubili poneko grlo. Stigavši do izvora vode, govedo bi se od iscrpljenosti rušilo po spaljenoj zemlji.

Bik predvodnik prvi je osjetio pravu vodu. Poslije duga puta napokon je podigao glavu i tiho zamukao. Najprije kasom, a onda u suludom galopu jurnuo je naprijed. Stado je poslušno krenulo za njim.

Iscrpljeni kauboji pokušavali su zaustaviti stampedo i panično su galopirali oko stada, ali su goveda bila previše žedna da bi osjetila udarce biča, uzvičke i pucnjavu. Miris vode bio je jači od svega.

Poput velikog plimnog vala brisalo je sve pred sobom. Arnoldovim ljudima pošlo je za rukom tek da ga u toj bujici održe na okupu. Najslabija grla ostala su ležati na zemlji.

Neiskusni, mladi Billy Joe, nije štedio snage. Jurio je u očajnom pokušaju da zaustavi stampedo. Nedostajalo mu je malo više iskustva. Jurnuo je konjem na golemog bika predvodnika, pokušavajući ga urazumiti golom snagom. Nije

znao da je taj bik davno jednom pobijedio čak i pumu.

Bik je u trku zario rog konju u rebra i srušio Billyja sa sedla. Billy se otkotrljao u stranu. Za trenutak je izbjegao papke ostalih goveda. Ali je iza bika predvodnika protutnjilo cijelo stado, a od jadnog Billyja ostala je tek krvava gomila mesa.

* * *

Clint je bio na suprotnoj strani izvora. Stajao je i promatrao. Goveda su bila posljednja stvar što je zabrinjavala. Napokon, Arnold ga je umanjio kao vodiča. Pažljivo je pratio dim što se uzdizao nad obližnjim brdom. Bio je to očigledan znak da netko s njim želi razgovarati.

Stado je sad bilo napojeno i spokojno. Bila je to potpuno druga slika. Iscrpljeni kauboji navalili su na jelo i piće. Clint iskoristi taj dugo željeni odušak i išulja se iz logora. Zapamtio je mjesto otkud je dopirao dim i krenuo mu u susret.

Oprezno je jahao uskim prolazom između dvije stijene. Nije ga iznenadila nikakva zasjeda, što je značilo da je poziv prijateljski.

— Došao sam jer sam vidio dim — rekao je. — Po svim pravilima to znači da netko sa mnom želi razmijeniti prijateljsku riječ.

— Da — začuje poznati glas jednog od Fearovih ratnika. — Dosta smo ti služili — doda. — Istina, usput smo se naplatili Jenkijevim stadom. Više nam nije potrebno. Naša zemlja je

daleko iza nas. Moramo se vratiti. Čekaju nas naše žene. Bilo je to sve što smo za tebe mogli učiniti. Je li pošteno?

— Ipak ste pregazili zadanu riječ — reče Clint.

— Nemaš pravo — mirno će Indijanac. — Učinili smo sve što smo mogli. Ako se sjećaš, cijelo vrijeme puta nije bilo indijanskih napada. Možeš li pogoditi zašto? Osim toga, ona trojica su prošla. Ni njih nismo dirali. Tako si sam htio. Dakle, za nas više nema posla. Znaš kamo put dalje vodi.

Clint ni riječi ne reče. Gledao je kako su četiri Indijanca uzjahala konje i otišla. Računi su bili čisti, dužnost prema poglavici izvršena.

— Kad su prošli? — Clint poviche za njima.

— Prije dva dana — uzvratit će ratnik, ne okrenuvši se.

Clint je nekoliko trenutaka gledao za njima. Njegove misli su se ponovo vratile onoj trojici što su već mogla biti daleko. Bili su u prednosti dva dana jahanja. To mu je išlo u prilog, to više što je Arnold htio da se svi valjano odmore i tek onda nastave put. Želio je porazgovarati s Arnoldom.

Pronašao ga je kako spava kraj vatre. Oko njega je ležalo još nekoliko kauboja. Svi su bili iznemogli od umora. Clint ga htjede probuditi, ali se brzo predomisli. Vratio se kolima i među stvarima pronašao papir i olovku. Pomno je napravio skicu terena, a potom uz nju napi-

sao poruku. Bila je kratka i jasna, premda mu samo pisanje nije išlo od ruke.

Napisao je da odlazi na sjever zato što to mora učiniti. Dodao je da će se vratiti čim bude mogao. To je bilo sve.

* * *

Teddy Grave već je bio u Avilu. Sjajno je smislio kako će se riješiti upornog progonitelja. Otišao je ravno u šerifov ured znajući da će se i on tamo pojaviti čim stigne u grad.

— Opasan je to čovjek, šerife — počeo je Grave uzbuđeno. — U nekoliko je zemalja za njim raspisana potjernica. Znam pouzdano da je u Teksasu ubio šerifa. Nakon toga je ubio moju ženu. Prije toga ju je silovao i zlostavljao. Ako ga vi ne sredite, sâm ću to učiniti.

Šerif ga je pažljivo saslušao. Priča je bila prilično uvjerljiva, ali on još nije imao dokaza da pritvori čovjeka koji čak i nije stigao u grad ni došao u sukob sa zakonom.

— Ne znam mogu li povjerovati vašoj priči — reče.

— Kako ne možete! — uzbuđeno će Teddy Grave. — Pa zar niste čuli za okrutno ubojstvo teksačkog šerifa?!

— Čuo sam — prizna šerif. — Ako je doista tako, pozabavit ću se s njim ako se pojavi u našem gradu.

Teddy Grave se zadovoljno vratio u salun. Plan je potpuno uspio. Više nije trebao razmišljati o tome kako će se jednog dana sâm morati obračunati s

Clintom. Ovako je sve prepustio sili zakona, a on osobno iz svega izišao čist kao suza. Tako je imao otvoren put za ostvarenje svojih dugo spremanih planova. Naručio je piće za sebe i svoje ortake i odlučio ludo provesti ostatak dana i noći.

* * *

Goneći stado prema sjeveru, Arnold je nestrpljivo očekivao Clintov povratak. Svaki je dan bivao sve teži. Clintu je nadasve vjerovao i nije shvaćao zašto ga je ostavio tek s kratkom porukom da mora otići i da će se vratiti. Tješilo ga je tek to što je bio nadomak Avila i što je poruka naglašavala da je na onu stranu otišao. Dotad se nikad nije dogodilo da mu unajmljeni radnik tek tako ode. Ovaj put prošla su četiri duga dana od Clintova odlaska.

Šerifov pomoćnik sjedio je kraj prozora lijeno prateći kako se daleko na obzoru podiže sve veći oblak prašine. Bio je to očigledan znak da će se nešto dogoditi. Nije odmah mogao shvatiti. Nešto slično je kad je sâm gonio stoku po službenoj dužnosti iz Woth Valleyja prema Golden Trailu. Ipak je odlučio posjetiti šerifa. Ovaj se nije oduševio vidjevši da ga pomoćnik očigledno kani omesti u razgovoru uz slatku čašicu. Zabrinuo se tek nešto poslije, isprativši ga do vrata.

— Zacijelo imaš pravo — rekao je. — Ovako nešto nikad nisam vidio, čak ni onda kad je bio posrijedi najprokletiji na-

pad Indijanaca. Sto ti misliš? Jesu li Indijanci ili neki ludak sa stadom? — značajno ponovi.

— Bolje je da provjerimo — značajno će pomoćnik.

Zajedno su prošetali do zatvora. Potmula je grmljavina bila sve jača. Šerif shvati. — Osiguraj grad! — poviče. — Noć neće biti laka.

Nekoliko trenutaka se zamislilo.

— Treba vidjeti što se događa — dodao je. — Treba razgovarati, pa makar to bili i ludaci. Ako dolazi neko stado, zanima me vlasnik.

Šerifov je pomoćnik već bio na konju i jurnuo u galopu. Za njim je ostao oblak prašine.

Ispratio ga je Clintov nestrpljivi pogled. Šetao je iza zatvorskog prozora s rešetkama. Činilo mu se da će poludjeti između četiri stiješnjena zida. Mogao je podnijeti glad, hladnoću, osvetu i mržnju, ali bez slobode nije znao živjeti. Teško je disao i još teže razmišljao. Što li mu je to trebalo, pitao se. Kako je mogao dopustiti da padne u tako jeftinu klopku!

Prije samo nekoliko dana sve je bilo drukčije. Činilo se da je krenulo prema njegovim planovima. Fearovi ratnici dobro su obavili svoj posao. Pokrivali su stado štiteći ga od nepredvidenih napada Indijanaca iz drugih plemena. Osim toga, obavijestili su ga o tajanstvenom odlasku one trojice. Nisu mogli promaći njihovu budnom oku, a kako put vodi samo prema

Avilu, Clintu nije bilo teško pogoditi kamo su naumili. Bio je nemiran i zbog Arnolda. Tek tako ga je napustio, gotovo bez riječi objašnjenja. No učinio je to samo zato što nije htio nikoga uplesti u obračun s banditima, a najmanje njega. Arnold nije naslućivao koliko mu je pomogao unajmivši ga za vodiča. Imao je tako slobodne ruke i slobodan put pred sobom. Učinio je samo jednu grešku, a zbog nje je nestrpljivo šetao iza zatvorskih rešetki. Ni sam nije znao zašto je sve htio ubrzati, jer se onoj trojici ionako nije nikad žurilo. Došavši u novi grad, nisu iz njega mogli tek tako otići. Sve su najprije morali kušati, uživati i istrošiti, a tek onda otići. Zacijelo bi ga dočekali da je s Arnoldovim stadom stigao i poslije četiri dana.

– Dobro jutro, šerife – osmijeh je zaigrao na Clintovu licu. Bio je radostan poput djeteta. Prsti stisnuti u šaci polako su se opuštali dok je objašnjavao kako su u grad upravo stigli tri omražena bandita, tri lopova i nitkova od čijih nedjela šerif mora zaštititi grad. Govorio je brzo i uzbuđeno, kao nikad ranije.

– Tko sve ne navraća u ovaj lijepi grad – rekao je šerif naglasivši svaku riječ. – A da nismo oprezni, ovaj grad odavna ne bi postojao. Borimo se za svaku ulicu, za svaki mirni dan života. Hvala, stranče. No, na čelu ti ne piše tko si. Provjeravamo sve, pa ćemo tako i tebe.

Uhapsivši ga, šerif mu je hladnokrvno rekao da se mora strpjeti. Poslao je svog čovjeka u Las Vegas i on je trebao provjeriti spisak osumnjičenih za kojima je bila raspisana potjernica.

– Čekati, čekati... – ljutito je ponavljao Clint. – Što imam čekati? Zar moje namjere nisu jasne?

Sve je moglo potrajati beskonačno. Najprije je netko morao otići u Las Vegas i vratiti se. Značilo je to barem deset izgubljenih dana. Nakon toga riječ je trebao preuzeti okružni sudac, što znači provesti u zatvoru barem mjesec dana više. Samo razmišljanje o takvoj budućnosti bilo je dovoljno da poludi. Mrzio je skučen prostor. Mrzio je sve ograde svijeta. Vani je šuštao lagan povjetarac, noseći neke zvukove koje nikad nije čuo. Nešto se spremalo.

Iza rešetki se pojavio stražar. Najprije je gurnuo pladanj s hranom, a potom lončić s kavom.

– Što se događa? – upita Clint. – Nešto se sprema?

– Neko stado – mrzovoljno odgovori stražar. – Već davno ovaj grad nije tako nešto doživio. Vrijeme je da ljudi malo živnu. Istina, ako nastave istom žestinom, uništiti će pola grada. No i naš šerif mora doživjeti malo uzbuđenja. Već odavna nije imao pune ruke posla. Mislim da mu baš to nedostaje. U posljednje vrijeme trune od dosade.

Clint je halapljivo žvakao grah. Nije bio gladan, ali je ubrzano žvakao i ubrzano razmišljao. Moglo je to biti samo Arnoldovo stado, zaključio je. Lice mu se ozarilo. Ponovo se u njemu probudila nada da će uskoro punim plućima udahnuti čisti zrak.

Arnold mu je ostao u najljepšem sjećanju. Bio je pošten čovjek i prema svom se vodiču časno ponio. Zacijelo se neugodno iznenadio kad mu je on preko noći nestao. Iz poruke nije mogao mnogo toga shvatiti. Bila je štura i jedva razuljiva. Sad više nije bilo vremena za ispričavanje. Postojala je samo nada da će ga Arnold osloboditi, a na njemu je bilo tek da strpljivo čeka.

Arnold je jahao ispred stada. Vidio je kako mu se približava nepoznati jahač dolazeći iz grada i jureći u galopu. Pretpostavljao je da ga šerif šalje u izvidnicu.

Podigavši ruku, dao je znak ostalima da stanu.

– Tko je ovdje vođa? – zadihano upita nepoznati jahač.

– Ja sam – odgovori Arnold.

– Što hoćete?

– Šalje me šerif – odgovori ovaj. – Radim s njim. On želi s vama razgovarati.

– O čemu? – upita Arnold. Unaprijed je znao odgovor, jer su isto doživljavali u svakom gradu kojim su prolazili. Svi su ti gradovi bili kadri izmisliti razloge da mu poberu novac. Samo je dolar znao riješiti sva-

ku teškoću. Njegovi su se ljudi usput koristili predahom za piće i žene, no kraj svake priče uvijek je bio isti.

– O nekim gradskim odredbama – uzvrpolji se. – Bilo bi najbolje da ovdje pričekate sa stadom.

Šerifov pomoćnik se pomakne u sedlu pokazavši prema istočnom dijelu grada.

– Tamo su izvori – reče.

Arnold pozove jednoga kauboj i objasni.

– Gospodin je rekao da su izvori na lijevoj strani grada. Ja moram k šerifu. Napojite stoku i pričekajte dok se ne vratim.

– U redu – odgovori kauboj i u galopu se vrati k stadu.

Max Arnold krene za šerifovim pomoćnikom.

* * *

Clint je nestrpljivo čekao. Čuo je kad su se zalupila zatvorska vrata. Iz svoje ćelije nije mogao ništa čuti, ali su vrata bila odškrinuta te je čuo dio razgovora.

Prepoznao je Arnoldov duboki glas. Šerifovih pomoćnika više nije bilo. Zacijlo su otišli upozoriti vlasnike prodavaonica i saluna prije nego što kauboji nahrupe u grad. Poslije ovako iznenadnih posjeta neminovno su slijedile nezgode. Šerif je to dobro znao. Vrijeme je lukavo iskoristio razglabajući o zakonu. Odmah je upozorio Arnola da će se loše provesti i on i njegovi kauboiji ako nekome zbog njih padne vlas s glave.

Kad su završili razgovor,

Clint je još čekao da spomenu njegovo ime.

— Vi ste glavni u gradu — napomenuo je Arnold. — Zaci-jelo ste vidjeli čovjeka koji je prije nekoliko dana...

— Da, da. Vidio sam ga — prekinu ga šerif. — Budite bez brige. Dobro ga čuvamo da mu presude u Teksasu.

Još su nešto razgovarali, ali to Clint nije mogao čuti. Ubrzo nakon toga otvorila su se vrata i ušao je Arnold pa stao ispred Clintove ćelije.

— Znači, istina je? — značajno ga je pogledao. — Ubio si šerifa i pobjegao!

Clint kimne glavom.

— Prvi je potegao — reče. — Sâm je tako htio. Zanimali su me ljudi što su mi ubili roditelje, ali on se umiješao. Žao mi je, radio je za ubojice. Htio me ušutkati.

— Koji su to ljudi?

— Teddy Grave, Joe Levitt i Jude Manolo — odvrati Clint.

— Jedan je visok, odjeven u crno? — zainteresirano će Max Arnold.

— Da, to je Teddy Grave — potvrdi Clint. — Čuo sam da su ovamo krenuli. Zato sam te morao oštaviti.

— Shvatio sam — zamisli se Arnold. — Čini se da ponovo igraju na istu kartu.

— I ja mislim — gorko se nasmiješi Clint.

— No, ovaj put će priča nešto drugačije završiti — Arnold značajno podigne glas. — Nešto će se dogoditi. Nikad se ne zna.

No da sam ja na tvom mjestu, već bih stotinu puta pokušao pobjeći.

Okrenuo se i otišao. Clint je razmišljao o tome što mu je rekao. Ogledao se po ćeliji, zaključivši da je iz te kamene krletke nemoguće pobjeći. Sve je bilo u Arnoldovim rukama. Sa slobode je ipak nešto mogao učiniti, ako mu je bilo imalo stalo.

* * *

Arnold se vratio svom stadu. Neprekidno je razmišljao o Clintu. Ljutio se što tako jednostavno vjeruje tom mladiću. Nešto mu je govorilo da je pošten i da ga nikad ne bi mogao prevariti.

Stado se kretalo istočno od Avila. Osjetivši miris vode, nahrupilo je prema izvoru. Arnold se pridružio goničima pomažući im da zadrže kontrolu nad razdraženim govedima. Podijelili su ga u dvije skupine kako bi ga što lakše napojili i izbjegli novi stampedo. Zatim su se ulogorili.

Arnold je uzeo notes i olovku i pomno razradio zaduženja svakoga kauboja. Kad je bio gotov, još jednom ih je upozorio da se u gradu klone svake gužve.

Ipak, noć je u Avilu burno počela. Kauboji su u galopu nahrupili u grad. U suludoj jurnjavi, pucajući u zrak, sami su sebi zaželjeli dobrodošlicu, a onda su se, svaki po svom ukusu, razišli u nekoliko saluna. Trebalo je potrošiti novac, ispuhati se i zaboraviti nekoliko prethodnih,

mučnih dana. Razumije se, sve su dame te noći imale pune ruke posla. Ni šerif s pomoćnicima nije ostao besposlen. Kružio je gradom ponavljajući da grad mora biti zaštićen, bez obzira na to tko ga posjetio. Tako je u očima svojih pomoćnika i on te noći htio dobiti na važnosti.

Pred zoru sve je ponovo utihnulo. Neki su kauboji završili po salunskim sobama, a neki po stajama. Sljedećeg dana Arnold ih je brižno pobirao, držeći na umu ono što je zapisao u notesu. Pred njima je bio dug put.

Clint te noći nije oka sklopio. Iz zatvorske ćelije sve je jasno bilo. Poslije tolikih godina prvi put je osjetio samoću. U blizini nije bilo čak ni šerifovih pomoćnika. Nekoliko dana prije brižljivo su ga čuvali, a sad su i oni imali važnijih poslova. Arnoldova im je družina zacijelo pokvarila planove. Posrijedi je bilo nešto važno jer se na Clintu nitko više nije obazirao. Šerif je važno patrolirao ulicama trudeći se da očuva red u gradu.

Jutro je bilo neobično tiho. Izdužena sjena zatvorskog prozora kidala je Clintve živce. Izgledala je kao da se nikad neće pomaknuti sa zida, kao da će tako mirno jutro potrajati do kraja njegova života. Svi sad spavaju, mislio je. I koliko li će vremena provesti uz rešetke čekajući da se probude i da se nešto promijeni u njegovu zatvorskom životu. Čeznuo je za svježim zrakom, za mirisom planina i konjske balege.

A onda, kao iz sna, začuo je potmulu tutnjavu. Dopirala je iz daljine i postajala sve bučnija. Pažljivo je osluhnuo. Zaključio je da neprospavana noć čini svoje. Dotrčao je do prozora i rukama se uhvatio za rešetke. Zašmirio je, priljubivši lice uz hladni metal, a zatim otvorio oči. Ulica je i dalje bila prazna, a s jugoistočne strane grada dopirala je sve veća buka. Tek tada je shvatio. Goveda su jurila prema Avilu.

Čuo je mukanje preplašenih krava i udaranje papaka. Osjetio je kako podrhtavaju zatvorski temelji, a potom se sve počelo pakleno tresti. Prozori su se počeli otvarati, a onda su se začuli povici muškaraca i panično dozivanje žena. Potom poznata buka stampeda i... Arnold je stajao na vratima ćelije.

Nekoliko je kauboja brzo zauzelo položaj iza glavnih zatvorskih vrata. Na Arnoldovu licu je lebdio osmijeh:

— Nisam našao ključeve — reče. — U žurbi sam. Mnogo su mi vremena oduzeli ovi pijanci. Trebao sam ih najprije probuditi i skupiti. Zato predlažem da se makneš malo od vrata. Barem toliko, mislim...

Uperio je revolver i opalio. Metak je tek okrznuo lokot. Arnold opsuje i još jednom opali. Clint skoči u ugao sobe. Uslijedila su još tri pucnja i vrata ćelije su se širom otvorila. Clint je žurno potrčao prema šerifovu uredu, gdje mu je bio opasač s nožem. Trenutak poslije već je

bio na ulici. Od buke se ništa nije čulo. Arnold je zgrabio Clinta za ruku povukavši ga u sporednu uličicu.

* * *

Zaglušila ih je rika goveda. Činilo se kao da se ruše kuće i da munje i gromovi prepolovljuju drveće. Jedan bik je jurio ravno na njih. Arnold brzo izvuče revolver i povuče okidač, ali on samo škljocne. Revolver je bio prazan. Clint iskoristi trenutak. Morao je izbrisati iz sjećanje sve one zatvorske dane. Divlje je zamahnuo nožem. Jedan je ubod bio dovoljan i bik je posrnuo, trgnuvši glavom kao da se brani od mušica.

Clint skoči preko zida i nađe se na drugoj strani ulice. Arnold učini isto. Ugledali su šerifo izbezumljeno lice. Ležao je u prašini, prljave odjeće i raščupane kose. Šešir mu je bio odletio nekoliko metara dalje. U ruci je držao revolver. Clint nije oklijevao. Bacio mu je opasač ravno u lice. Šerif je još jednom zakolutao umornim očima ne pomaknuvši se s mjesta. Očigledno nije imao snage povući okidač.

— Ovuda! — poviče Arnold.

Dočepavši se konja, Clint skoči u sedlo i zajedno s Arnoldom pojuri na drugu stranu grada.

— Hvala — tiho mu reče. — Ovo je više nego da si mi spasio život.

— Učinio sam to zbog sebe — spremno će Arnold. — Potreban mi je vodič. Računam samo na tebe. Osim toga, ovo je na-

jružniji grad koji sam ikad vidio. Zar misliš da bih te u njemu ostavio? — nasmiješio se.

Clint ništa ne odgovori.

VII

Teddy Grave je mirno jahao prema Perl Cityju. Zagledan u daljinu, dugo nije ništa govorio. I njegovi su ortaci bili podjednako šutljivi.

— Gledajte! — iznenada poviče Grave. — Prekrasan grad! Šteta što prije nismo došli ova-mo.

— Koliko ćemo još čekati, šefe? — upita Levitt.

— Da? — pridruži se znatiželjni Manolo.

— Ne brinite, momci. Sve je gotovo. Dani su već odbrojeni. Novac uskoro stiže u banku. Prije toga predlažem da se malo zabavimo. Nadam se da nemate ništa protiv?

* * *

Put prema Perl Cityju odvijao se u najboljem redu. Nije bilo nepredviđenosti, to više što ih nije slijedila šerifova potjera. Taj se očigledno morao najprije posavjetovati s onima iz San Francisca.

Nad jednoličnom i suhom zemljom povremeno je kružilo poneko jato škanjaca. Napojivši stoku, odmicali su dalje. Gove-da su bila iscrpljena i mršava. Svakodnevno su gubili po desetak grla. Poslije dugotrajna putovanja istopile su se posljednje zalihe sala.

Po vrhovima dalekih planina već se bijelio snijeg. Arnold je

bio zadovoljan jer je stado prevalilo najveći dio puta. Sve su nevolje bile daleko iza njih. Negodovali su samo gladni i iscrpljeni kauboji. Održavala ih je tek pomisao da će biti isplaćeni za trud koji su podnijeli. Posljednjim su se snagama probijali prema obećanom gradu. Sanjali su tople sobe, pune čaše i salunske ljepotice. ii Arnold je odjahao do Clinta i zaustavio konja. I njega je put iscrpio. Izgledao je kao da se prepolovio.

– Uspjeli smo – reče.

– Da – potvrdi Clint ali njegove su misli bile daleko. Više ga nije zanimala Arnoldova družina. Htio se što prije obračunati s ljudima zbog kojih se u sve to upustio.

* * *

Nije znao da ga samo jedan sat jahanja dijeli do Teddyja Gravea i njegovih ortaka. Teddy je upravo uživao u pjenušavoj kadi i pijuckao viski. Levitt i Manolo su sjedili na rubu goleme kade i šuteći uživali u piću čekajući da Grave započne razgovor.

Teddy Grave prasne u smijeh.

– Momci, ne uzbuđujte se! – prasne uhvativši njihove zbunjene poglede. – Morate sačuvati živce. Za koji dan će vam vraški zatrebati.

– Kako? – iznenadi se Levitt i natoči svima. – Ništa više ne vjerujem – doda. – Već sam se ucrvio. Danima se ništa ne događa. Po čemu bi sutrašnji dan morao biti drugačiji?

– Tko je spomenuo sutrašnji

dan? – cinično će Grave. – No uskoro će ipak biti više radosti i uzbuđenja u našim životima. Napadamo banku. Čuo sam da stado dolazi – on značajno dodaje. – Time je sve rečeno. Slažete li se, momci?

Pustivši revolver na pod, mirno je gledao zbunjena lica svojih ortaka.

– Rudari su štedljivi. Pomno čuvaju zarade, no kad stigne meso, srebro će promijeniti u dolare. Dakle, dolari će ravno u banku, a iz banke u naše džepove. Jasno kao dan, zar ne?

Teddy Grave prasne u smijeh. Pružio je čašu i Levitt mu poslušno natoči. Za ovo se dugo spremao, posjećivao je banku, razrađivao plan i čuvao strpljenje. Zar nije napokon zaslužio malo sreće? Samo jedan korak dijelio ga je od bogatstva.

* * *

Arnoldovo se stado polako približavalo gradu. Činilo se da svaki novi korak svima pada sve teže. Bili su na rubu snaga, i goveda i kauboji. Na ulazu u grad dočekala ih je gomila znatiželjnika. Među njima je bilo mnogo onih što su se među prvim htjeli osigrati mesom. Nagrnuli su sa svih strana.

– Koliko imaš?

– Kupujem stotinu grla!

– Četiri dolara po grlu? Važi li?

– Dajem pet dolara!

– Šest dolara!

Ljudi su podivljali. Očigledno dugo nisu kušali govedinu. Za-

nimala ih je cijena, a potom količina.

— Pošto? — panično je upitao vlasnik jednog hotela. — Samo recite cijenu. Plaćam koliko kažete. Četiri dolara? Pet? — povukao je Arnolda za rame potrčavši za njim. — Deset? Recite, deset?

— Urazumi se, čovječe! — prasne Arnold. — Mogu li proći?

Vlasnik hotela je zamahnuo rukom, okliznuo se i u očajnom pokušaju da uhvati Arnolda, nespretno je pao nasred ceste, na hrpu svježe balege. Bio je to jedan od smiješnih prizora što ovakvu gomilu uvijek razveseli. Ljudi su zaurrali od smijeha.

— Hej, momče! — poviče jedan kauboj. — Vraški dobro mirišeš. Otkrij mi tajnu! Djevojke će poludjeti kad te nanjuše!

Ovaj je pokušao ustati, ali mu to odmah nije pošla za rukom. Probljedio je od bijesa. Uspio se dovući do ograde i maramicom obrisati lice. Ljudi su gadljivo okretali glave. Šteta što ga nitko ne shvaća, mislio je jadnik. Meso mu je bilo tako potrebno. Pokušao je zaboraviti stid i ponovo pristupiti Arnoldu.

Clint se zabavljao prateći razuzdanu gomilu. Premda mu je otac bio bijelac, nikad nije sasvim moga shvatiti te ljude. Bili su sebični i lakomi. Rijetko je sreo čovjeka koji se razlikovao od te sive gomile. Istina, u Perl Cityju su umirali za mesom, ali ni to ih nije pravdalo. Jednostavno su bili smiješni. Potoci su bili puni ribe.

— Ne shvaćam — ponavljao je.

Prišao je Arnoldu, oko kojeg se okupila skupina kauboja. Običaj je bio da se stoka unaprijed proda i da svi dobiju predugjam. Tako su kauboji već prvog dana mogli odjuriti u salune i naći malo oduška. Perl City se razlikovao od ostalih gradova. Svi su već bili izgubili nadu da će stići goveda. Zima je već bila na pragu i ljudi su se pomirili s mršavom sezonom. Ništa nije bilo unaprijed dogovoreno te Arnold nije mogao isplatiti kauboje. Sa starim radnicima bilo je lako, ali su negodovali mladi.

Za nekoliko dana prodao je svu stoku. Poslije predujma od deset dolara, kauboji su stajali u redu čekajući ostatak zarade.

— Hvala ti na pomoći — reče Arnold Clintu. — Bez tebe ne bih nikad stigao u Perl City. Imaš li nekih planova? — upita. — Ja se vraćam kući. Ako si zainteresiran, možeš sa mnom. Za tebe će uvijek biti posla.

Clint se nasmiješi.

— U Teksasu? — upita.

— Da — mirno će Arnold. — Vrijeme je da zaboraviš šerifovu smrt. To ćemo nekako riješiti. Doista mislim da bi mogao sa mnom.

— Hvala ti — reče Clint. — No, još nisam obavio neke poslove. Sjećaš se što sam ti pričao?

Arnold kimne glavom.

— Razumijem te. No poželiš li jednog dana posao, kod mene ćeš ga uvijek naći.

– Hvala – reče Clint i uputi se prema svom konju.

– Još ću neko vrijeme biti u hotelu! – poviče Arnold.

* * *

I Clint je potražio hotelsku sobu. Imao je sreće. Njegov je prozor gledao na glavnu banku. Slutio je da će ta zgrada biti meta Teddyjeva zanimanja. Napokon, i on je odsjeo u Perl Cityju znajući da u nj stiže novo stado. Značilo je to punjenje banke, a time i nešto posla za njegove ljude. Saluni ga zacijelo nisu mogli dugo zadržati. Ako je bio u gradu, postojao je za to samo jedan razlog.

Clint je imao mnogo vremena i strpljivo je čekao. Bilo je to dugo i mučno popodne. S nelagodom se sjetio zatvora u Avilu. Ovdje ga je spopao sličan osjećaj. Buljio je u vrata banke, ali ništa se nije dogodilo.

U istoj ulici, tri zgrade dalje, Levitt je točio piće šefu i Manolu. Sjedili su za stolom, ispred raširene karte s ucrtanim znakovima. Bio je to grubo razrađen plan pljačke. Još su se dogovorali o nekim pojedinostima.

– Dva su stražara – reče Grave. – Po jedan sa svake strane vrata. Naoružani su. Ja ulazim prvi, a vi iza mene. Kao što rekoh, ulazim, a vi ubijate obojicu. Bez buke, razumije se. Nožem – doda. Glas mu je bio miran, a pogled prodoran.

Levitt i Manolo su poslušno kimnuli.

– Pušku ću sakriti pod ogrta-

čem – nastavi Grave. – Kad uđem u banku, pobrinut ću se za ostale stražare. Vi me slijedite i prikrivajte taoce ako ih bude bilo. Gledajte – prst mu se zaustavi na direktorovu uredu. – Odavde se ide do trezora. Ja ću ga otvoriti.

– Siguran si da je novac već u banci?

– Misliš da sanjam? – p rasne Grave. – Zar bih tek tako provodio dane u ovom smrdljivom gradu!? Jučer je Arnold napokon rasprodao svu stoku i isplatio sve kauboje. Rudari nisu ovo ljeto prospavali – otpivši gutljaj, zagledao se u čašu. – Shvaćate li koliki je to novac?

Levitt i Manolo su gledali raskolačenih očiju.

– Po mom proračunu, oko petnaest tisuća dolara...

– Oho! – poviče Manolo. – Pa to je dovoljno za cijeli život.

– Ili smrt – doda Grave. – Dovoljna je i najmanja greška pa da se od svega oprostimo.

– A gdje je šerif?

Grave se ponovo zagleda u kartu.

– Evo ovdje – reče. – U podne je u svom uredu. To je običaj. Dogovara se s pomoćnicima kako će provesti ostatak dana. Moramo iskoristiti to vrijeme.

– Odlično – potvrdi Manolo.

– Genijalno...

– Da – odsutno će Grave. – A sav taj trud samo zato što smo ponovo poželjeli da budemo bogataši!

Stražar je mrzovoljno gledao niz ulicu. Jedva je čekao podne i zasluženi odmor od pola sata. U to vrijeme svi su službenici odlazili na ručak, a banka se zatvarala.

Nitko ne zna tako dobro kuhati kao moja žena, mislio je. Istina, nije se mogao hvaliti da se oženio ljepoticom, što je sada svakako bilo dobro, jer je s godinama postao vrlo izbirljiv, a samo Rosemary je znala zadovoljiti njegov istančani ukus u pogledu jela. Razmišljajući o njenim specijalitetima, slina mu se nakupila u ustima, a crijeva su počela krčati. Preko ramena je pogledao kolegu što je stajao s druge strane vrata.

Ovaj je, kao i uvijek, dostojanstveno i važno igrao najvažnijega bankovnog stražara, zagledan u neku obližnju točku, kao da čeka generala koji će mu po prsima napokon nanizati zaslužene ordene.

Patrick i Rocky dugo su se poznavali, još od rata kad je Rocky zaradio Medalju časti. Smatrao je to odlikovanje najvažnijim priznanjem u životu i držao se kao da za to znaju svi ljudi što svakodnevno prolaze pored njega. Odlikovan je zato što je sam i goloruk raznio artiljersko gnijezdo, a to, razumije se, može samo izuzetan čovjek. Patrick je pucao od smijeha kad bi se ovaj počeo hvaliti. Dogodilo se to samo zbog toga što se vraški bojao poručnika i što ni-

je opazio da su svi ostali pobjegli.

— Ležao sam kraj ubijenoga konja. Bilo je strašno... — sa sjetom je govorio. — Najviše su me ljutile muhe. Njihovo zujanje probijalo mi je mozak. Onda mi je jedan metak doslovno probušio rame. Skočio sam, pripravan na sve.

— Nešto si zaboravio spomenuti, prijatelju — zadirkirao ga je Patrick. — Poručnika si se bojao više od živog vruga. Ležao je desetak metara dalje. Uplašio si se njegova lica više od svih bajuneta i suludo jurnuo na artiljerijsko gnijezdo.

Baš je zloban taj Patrick, razmišljao je Rocky. A da je on dobio takvo odlikovanje?

Iz sjetnog razmišljanja o tim dalekim danima prenula ga je oštrica Levittova noža. Krv je šiknula iz vratnih žila. Zadnje što je vidio bio je Patrick, obliven krvlju i zapanjen.

Bilo je podne u Perl Cityju. Ulice su bile puste. U banci je ostalo tek nekoliko činovnika zaposlenih oko depozita. Nitko nije opazio kad su na ulazu pala dva stražara. Levitt i Manolo su ih povukli u stranu, a Grave je pošao unutra nasmiješena lica, zadovoljan što su ga stražari s toliko razumijevanja pustili da uđe. Kad su se za njim zatvorila vrata, Grave je rastvorio kaput i izvukao meteorku.

Službenik je shvatio što se događa. Otvorio je usta, a ruka mu je skliznula prema opasaču. No hladna cijev Graveove pu-

ške našla se na njegovom trbuhu.

– Dovoljan je tek jedan nerazumni pokret... – hladno će Grave.

Službenik je preplašeno zakolutao očima. Ruka mu je ostala ukočena, a preko blijedog lica skotrljalo se nekoliko kapi znoja. Grave ga gurne u stranu i rukom pozove ortake. Oni su već držali uperene puške što su ih uzeli od nesretnih stražara.

Na drugoj strani prostorije jedan je stražar posegnuo za revolverom. Bio je prespor. Jude Manolo se zahihotao povukavši jedan od dvostrukih okidača. Pakleno je zagrmilo i stražar se stropoštao na pod zahvativši rukom jednu ženu. Ona je luđački vrisnula od straha i začas je bila oblivena stražarevom krvlju.

– A sad mirno! – upozori Teddy Grave. Glas mu je bio leden. – Ništa vam se neće dogoditi ako budete pametni.

Prešao je preko sobe i zaustavio se kraj sporednih vrata. Snažno ih je gurnuo nogom i vrata su se širom otvorila. Direktor se našao na podu, zakrvavljena nosa i preplašena lica. Grave je prasnuo u smijeh.

– Nadam se da ćeš nam pomoći – nasmiješi se Grave. – Trenutak je ozbiljan, a tvoja pomoć presudna.

– Nećete uspjeti! – bolno promumlja direktor, nizak i nabijen čovjek, u najboljim godinama života. Ležeći na podu, iz-

gledao je bijedno i nemoćno, ali se još nije htio pokoriti drskom razbojniku. – Svakog trenutka će naići šerif.

– Ne bih rekao, gospodine direktore – zlobno će Grave. Cinično je naglasio dvije posljednje riječi. – Pobrinuo sam se da se ludo zabavi u vlastitom zatvoru.

Direktor panično pogleda prema svom pisaćem stolu. Znao je koliko je opasan svaki i najmanji pokret, ali pomisao da postoji način kako da umiri drskog napadača učinila ga je izuzetno mirnim i odlučnim.

– Ključevi – rekao je pruživši ruku prema ladici. Ovdje su.

Grave ga je pustio da povuče ladicu i gurne ruku. Uzvratio mu je ledeni pogled. Nije ništa rekao, jer direktorov jauk je bio dovoljno jasan. Drveni rub ladice mu je drobio prste.

– Kako je svijet malen – razgovorljivo je počeo Grave. – Davno sam upoznao jednog čovjeka. Bio je odličan na prvi pogled, hrabar, pronicljiv i zgodan. Nešto poput tebe. Ne sjećam se kako se zvao. No to nije važno. Sad mi se čini kao da vidim njegovo lice. Vriskao je panično. Uspio je reći tek da ga boli – otegne Grave uperivši revolversku cijev u direktorovo čelo. – Glupo! Nikad mu to neću oprostiti. Ponio se glupo poput tebe!

Direktor glavne banke u Perl Cityju poslušno kimne glavom. Od boli i bijesa suze su mu obli-
le lice.

— Zaboljet će i gore! — reče Grave suosjećajno. — No uvijek postoji izlaz. U prednosti si, prijatelju, jer imaš pred sobom duge dvije minute, a to je dovoljno da otvoriš taj prokleti trezor.

Potom je malo jače pritisnuo ladicu.

— Dobro, dobro... — direktor je gotovo zajecao. — Otvorit ću — činilo se kao da više nema snage za pravi jauk.

— I ja mislim da hoćeš — nasmiješ se Grave. — Po tvom licu odmah sam zaključio da si razuman čovjek. Napokon, nije riječ o tvom novcu, zar ne?

Direktor poslušno kimne i povuče ozlijeđenu ruku, a lijevom otvori donju ladicu stola. Izvukao je svežanj ključeva i pružio ih Graveu.

— Ovaj veliki sa zvijezdom. Morat ćeš sâm. Ja nemam snage, ne mogu.

Grave uzme ključeve, gurne direktora ispred sebe i uperi mu cijev u leđa. Trezor je bio iza njegova stola. Vrata su bila čelična, ugrađena u zid. Grave okrene ključ i vrata su se otvorila. Pred njim je zjapio mračan prostor u kojem je mogao tek nazreti neke kutije i vreće.

— Pozovi nekoliko činovnika — naredi Grave naslonivši se uz zid. — Ne zaboravi im reći da ne štete vreće, jer će mi biti potrebne.

* * *

Ulice su i dalje bile mirne i puste. Oglasio se tek poneki pas, njušeći da se nešto neobično zbiva u Perl Cityju.

Clint je bio nemiran. Nije mu trebalo dugo da shvati. Arnold je bio otišao obaviti neke administrativne poslove, a Clint se na konju polako vraćao prema glavnom trgu. Došavši do hotela, opazio je sa strane privezana tri konja. Nije opazio stražara. Po pločniku sporedne ulice njuškalo je nekoliko pasa.

Odmah mu je sve bilo jasno. Grave je s ortacima morao biti blizu. Stoga je poveo konja u zaklon iza hotela i iza dometa moguće paljbe. Potom je s puškom u ruci oprezno zaobišao zgradu.

Sve je bilo tako mirno. Činilo se kao da je Perl City utonuo u neki neobičan san. Nitko nije čuo Clinta dok se šuljao prema ulazu u banku.

Ali i oko banke je sve bilo tiho. Samo se iznenada pojavio neki pas. Clint je vidio s koje je strane došao.

Oprezno je krenuo preko nogostupa, prišuljao se do velikog prozora i kroz zamagljeno staklo pokušao vidjeti što se unutra događalo. Zatim je, oprezno poput mačke, krenuo prema ulazu. Vrata su bila dvostruka i otvarala su se prema unutra. Na vanjskom dijelu opazio je tragove krvi. Osluhnuo je. Čuo je kako jeca neka žena. Zatim mu se učini da netko nestrpljivo cupka na mjestu. Sve je bilo jasno.

Clint je imao nekoliko mogućnosti. S uperenom puškom mogao je uletjeti u banku. Mogao je ubiti Gravea i njegove ortake, a pri tom dovesti u opa-

snost živote nedužnih ljudi. Druga je mogućnost bila da pronade šerifa, a treća da pobija razbojнике kad budu izlazili iz banke. Razmišljao je. No bio je žedan osvete i u njemu je zaplamsalo nešto peto. Odlučio je sam srediti svoje račune i obračunati se s jednim po jednim. Tako je najbolje, mislio je.

Tiho je povukao vrata i krenuo niz ulicu. Malo dalje čekao je njegov konj, privezan u zaklonu iza hotela. Stao je uz njega, siguran da ga nitko ne vidi. Njegova je puška bila uperena prema vratima banke.

* * *

Za to vrijeme cijev Graveova revolvera nije se micala s direktorova ramena. Oko jadnog čovjeka širio se neugodan miris. Hlače su mu bile mokre, a lice oznojeno dok je gledao kako Graveovi ljudi odnose pune vreće.

— Ima li dosta? — oglasio se Grave.

— Da, šefe — nasmiješi se Levitt vraćajući se po još jednu vreću. — Jedino nisam siguran hoće li konj sve izdržati.

— Koliko je ukupno papira?

— Oko četrdeset tisuća.

— Nemoguće! — prasne Grave. — Pretpostavljao sam da će biti mnogo manje.

— Nije mi žao što si pogrešno proračunao — zadovoljno će Levitt.

— Samo jedan nepredviđeni izdatak — nastavi Grave. — Morat ćemo kupiti još nekoliko konja.

Obojica prasnu u smijeh. Bio je to prvi put da se šef od srca nasmijao. Sve su mu šale uvijek bile glupe.

Grave gurne revolverom direktora da se pridruži ostalima. Činovnici i nekoliko građana zatečenih u banci ležali su na podu lica okrenuta prema dolje. Nitko se nije usudio ni prstom pomaknuti.

Direktor banke padne na pod. Krv iz nosa sad je sve jače kapala. Grave ponovo prasne u smijeh.

— Pokrivaj ih! — naredi Manolu. — Levitt i ja ćemo natovariti vreće.

Dohvatio je dvije vreće i pod kaput gurnuo pušku. Ortak ga je čekao pridržavajući otvorena vanjska vrata. Usput je motrio na ulicu. Grave prođe pored njega, očigledno zadovoljan što sve ide po planu. Ulica je i dalje bila pusta, a Perl City potpuno beživotan. Nitko nije ni sanjao da se baš u to vrijeme privodila kraju pljačka o kojoj nitko nije mogao ni sanjati.

Samo je jedan čovjek iz svog zakona budno pratio što se događalo. Čvrsto je držao pušku pokušavajući se obuzdati, jer ga je gušila mržnja i nestrpljenje da se s nitkovima što prije obračuna. Mogao ih je odmah ubiti, ali je odlučio da im priredi drugačiju smrt, težu i polaganiju, onakvu kakvu samo Indijanci znaju prirediti.

* * *

Kad su preko sedla prebacili pune vreće, vratili su se u ban-

ku po ono što im je ostalo. U novčanicama su imali četrdeset tisuća dolara.

— Evo, šefe — ponovo će Levitt. — Boljem se nismo mogli nadati.

Ovaj prasne u smijeh i povuče okidač. Ni ostala dvojica nisu štedjela municiju. Jadni bankar se koprcalo po podu. Grave doista nije imao milosti.

* * *

Clint je čuo pucnjavu. Pitao se koliko li će dugo spavati Perl City. Zar je on morao biti jedini očevdac? No građanima nije ništa dugovao. Sâm je imao neke obračune, u kojima mu oni ionako nisu mogli pomoći. Dugo očekivani dan bio je već tako blizu.

VIII

Teddy Grave je spretno skočio u sedlo i u galopu pojurio niz ulicu uspavanog Perl Cityja. Ostala dvojica su zadovoljno krenula za njim. U buci konjskih kopita još se razabirao zadovoljan smijeh napadača, koji posao doista nisu mogli uspješnije obaviti.

Clint je provirio iz zaklona i pažljivo nišanio vinčesterkom. Meta je bila u pokretu, u galopu, te se trudio da ne promaši.

Povukao je okidač. Sekundu poslije na njegovu licu zaigra jedva vidljiv osmijeh. Pogodio je. Metak se zaustavio na pravom mjestu.

Teddy Grave ljutito opsuje. Osjetio je kako konj posrće. Bio

je pogoden. Priljubivši se uz sedlo, počeo ga je bjesomučno udarati u slabine.

Clint ustane i mirno odveže svoga konja. Bacivši se u sedlo, jednom je rukom dalje čvrsto držao pušku. Pojurio je istom ulicom kojom su krenuli razbojnici. Tek tada grad kao da je nešto shvatio. Ljudi su istrčali na ulice, preplašeni i uznemireni. Clint se nije obazirao na njih. Imao je sad pred sobom jasan cilj.

Sve je išlo po planu. Ranio je konja, ali ga nije ubio. Metak se zaglavio u gornjem dijelu noge i ušao dovoljno duboko da opasno krvarenje bude neizbježno. Kad iziđu iz grada, konj će smalaksati. Clint će strpljivo čekati taj trenutak, sam, bez šerifa i zakona, i presudit će nitkovu. Ona dvojica, pretpostavljao je, ostavit će šefa, shvativši da im je glava u torbi. Ostavit će ga kao što su prije njega ostavljali i druge.

* * *

Teddy Grave je jahao prema Sierra Nevadi. Spas je mogao naći samo u planinama, gdje se nadao da će mu se zamesti trag. Zima je već bila nastupila, a planine su bile vraški neprohodne. Namjeravao je u Californiju. S novcem što je nosio sad je mogao početi sve, ostvariti svaki san, kupiti ranč, oženiti se, otvoriti salun, ništa ne raditi i do kraja života provoditi lagodan život...

Jašući iza njega, Levitt i Manolo su snivali slične snove.

Manolo je već uživao u beskrajnoj plantaži, u velikom riječnom brodu, na kojem bi otvorio salun kakav svijet još nije vidio...

Grave je bio sve zabrinutiji. Konj nije prestao krvariti. Okrenuvši se prema gradu, opazi u daljini kako ih slijedi nepoznati jahač. Snovi o lagodnom životu istog su se trenutka pretočili u paničan strah da mu je život doista u opasnosti.

Graveov konj je usporavao i posrtao. Udaranje u slabine više nije pomagalo. Levitt i Manolo su sve brže jurili prema planinama. Šef ih očigledno nije zanimao. Brinuli su se da spase vlastitu kožu.

Sad je nepoznati jahač bio sve bliži Graveu. On je još jednom pokušao oživjeti konja žestoko ga udarajući, ali je on sve više posrtao i usporavao korak sve dok u jednom trenutku nije pao i ostao nepomično ležati.

Grave je bio sjajan jahač. S konjima je bio mnogo uspješniji nego sa ženama, no ovaj put sva njegova vještina nije mogla vratiti život ranjenom i iskrvavljenom konju.

Izvukao je iz sedla pušku i počeo odvezivati vreće s novcem. Bilo je to najgluplje što je mogao učiniti. Shvatio je da mora odmah pronaći neko sklonište i boriti se za goli život. Novac više nije bio važan. Potrčao je prema granitnim stijenama. Pronašao je mjesto s kojeg je imao jasan pogled na put na

kojem je ležao njegov konj s punim vrećama.

Brzo je shvatio tko ga progoni. Znao je to od prvog trenutka, ali nije htio priznati samom sebi. Polako ga je oblijevao znoj. Skočio je i još jednom panično povikao za Levittom i Manolom, no oni su se oglušili na njegovo dozivanje. Povukao je pušku i počeo pucati, ali prekasno.

Povlačio se psujući sve više prema stijenama. Imao je sad još bolji pregled nad okolicom i jasno je mogao vidjeti kako mu se približava nepoznati jahač. Sakrio se u zaklon i čekao.

Osjetio je oko sebe mučnu tišinu. Kao da su i travke prestale disati. Zrak je bio nesnosan i težak. Ruke Graveove ostale su mirne. Činilo mu se da je sve

već davno bilo rečeno i zapečaćeno i da s toga prokletoga mjesta nije imao kamo. Nitko mu više nije mogao pomoći. Našao se na nekoj sotonskoj osami do koje je mogao doći samo taj prokleti čovjek, koji mu je sličio je, cijelog života zadužio ga brige. Znao je da će samo je od njih izvući živu glavu. Iznosno je zapucketao prstima i potom izvukao revolver i stao ga kraj sebe. Zatim je provukao pušku. Sve je bilo spremno. I mu je palo na um da se ne bi kon obrati i bogu, ali se preomislilo. I prije je u životu imao velikih nevolja i gotovo uvijek ih je sam rješavao. Posumnjao

je da bog uopće zna da postoji neki Teddy Grave.

* * *

Clint je jahao kroz drveće i sve više se udaljavao od puta. Sjahao je tek kad je zašao duboko u gustiš. Uz neko je drvo privezao konja i pustio ga da usput uživa u sočnoj travi. Potom se odšuljao i pažljivo krenuo kroz borove prema mjestu na kojem je iz zakona vrebao Teddy Grave.

Put mu je iznenada prepriječila neobična stijena. Činila se poput goleme kamene ploče prekrivene mahovinom, poput prevaljenog zida što je spajao dvije strme stijene ispod kojih je zjapio mračni prostor okovan sivim kamenom.

Clint razabra mračni prolaz što je vodio na drugu stranu. Munjevito ispali tri metka i osluhne jeku, pokušavši ocijeniti koliko je velik mračni prostor. No Grave istog trenutka uzvrativatrom i blijesak revolvera zapazi se u tami. Clint pogleda prema nebu. Od noći ih je dijelilo tek nekoliko sati. Neko vrijeme je razmišljao. Najprije je pomislio da bi bilo dobro počekati dok se ne smrači, ali je od toga ubrzo odustao, jer je očekivao da će ubrzo stići potjera iz Perl Cittyja. Značilo je to da će Gravea ubiti čim ga uhvate, a on je Clintu bio potreban samo živ.

Ponovo se povukao u gustiš. Skupio je naramak suhih grana i dovukao ih do ulaza u spilju.

Pošto je zapalio vatru, ubrzo je počeo šikljati gust dim.

Jasno je čuo kako Grave histerično kašlje. Malo-pomalo sve više se povlačio u mračni procijep. Shvatio je da ne može naprijed, jer ga je na ulazu čekao Clint. U očaju je zapucao, ali to nije pomoglo. Kad se dovukao do druge strane mračnog prolaza, opazio je još jednu vatru.

— Pasji sin..! — procijedi. — Kako je to brzo izveo!

Posrtao je i padao, a zraka je oko njega bilo sve manje. Maramu je zavezao preko usta, ali to mu nije štitilo oči. Suze su mu oblile lice, malo od dima, a malo od bijesa.

A zatim iz neposredne blizine začuje glas:

— Hej, Grave! Na koju ćeš stranu izići?

Grave opsuje.

— Proklet bio!

— Ako se još nisi odlučio, predlažem ti pristojan roštilj! — nastavi Clint. — Ili iziđi i umri kao čovjek. Ako to možeš, razumi se!

Grave podivlja. Pucanj odjekne mračnom spiljom. Grave bespomoćno padne na koljena i zakašlja, ali ovaj put nešto bezbolnije, jer je zrak uz samu zemlju bio čišći. Predah je trajao tek sekundu jer dim je sukljao s obje strane tunela.

Grave je znao da će umrijeti. Nije ga toliko ljutila ta činjenica koliko sama pomisao da bi na otvorenom možda još imao iz-

gleda da se obračuna s Clintom.

Zgrabio je pušku i trčeći izjurio i tunela. Vatra mu je zahvatila odijelo, a rasplamsale grančice zapekle ga po licu. U prvi mah učini mu se da je neprijatelj na drugoj strani tunela. No njegova je radost bila kratkotrajna. Clint je skočio s borove grane iznad tunela i bacio mu se na glavu. Grave se bez daha stropošta na zemlju. Puška je planula i metak prošišao tik uz Clintov vrat. Ovaj zamahne rukom i Grave ostane nepomično ležati.

Clint se potom vrati svome konju i sa sedla odveže uže. Bilo mu je potrebno za jednu od najopakijih indijanskih vještina. Pogledavši neprijatelja, pakosno se nasmiješio.

Kad se Grave osvijestio, ležao je na leđima. Nad njim se nadvilo mračno, zlokobno nebo. Noć se polako spuštala. Bezuspješno je pokušao ustati, jer su mu obje ruke bile svezane. Bio je potpuno gol, svezan na ravnoj zemlji, okružen četinjačama.

– Dakle, budan si? – začuje Clintov glaš. – Vrijeme je da ti kažem što namjeravam.

Tek tada Grave osjeti paniku. Bio je bespomoćan.

Clint prasne u smijeh.

– Znaš li uopće zašto te želim ubiti?

Grave ne odgovori.

– Znači, ne znaš. Moram te podsjetiti. To je zbog obećanja koje sam dao svojim roditelji-

ma. Zakleo sam se da neću mirovati dok se ne obračunam s tobom i s onima koji su ti pomagali. Četvorica su već na drugom svijetu. Ti si sljedeći.

– Ne! Poštedi me! – zajeca Grave.

Clint izvuče nož i prstom pažljivo prijede po rubu.

– Mislim da je moja majka bila hrabrija. Zar je tražila od tebe milost? Sjeti se, Teddy Grave!

– Nisam ja kriv. Joe Levitt je sve to smislio. Mi smo samo izvršavali njegova naređenja. On je kriv, on, Joe Levitt!

– Ne brini zbog njega – procijedi Clint. – I on će umrijeti, ali ti si prije njega.

Clint ustane i počne velikim nožem rezati grane mladih borova. Skupivši ih dovoljno, naloži vatru. Jedan kraj užeta bio je privezan za borove nategnute i spuštene do zemlje, a drugi za Graveovo golo tijelo.

Vatra je ubrzo zaplamsala. Grave je izbezumljeno i panično gledao kako plameni jezici sve više stanjuju uže. Počeo je nesuvislo govoriti o ženi i o djeći koju nije godinama vidio i koja će ostati siročad. Preklinjao je i molio, a Clint je čučao i ravnodušno gledao kako mu se tijelo trza u agoniji.

Uže u jednom trenutku zapucketa i pukne. Mladice bora su se polako počele ispravljati, a Graveovo tijelo odskoči u zrak. Svaka je noga bila zvezana za jedan bor. Stravičan vri-

sak zapara tišinom, a kapi krvi zaškropiše po suhoj zemlji.

— Evo — tiho će Clint — i to je gotovo.

Okrenuo se konju, skočio u sedlo i odjahao.

* * *

Gradanima Perl Cityja dugo je bilo potrebno da shvate što se dogodilo. Zločin u banci bio je nezapamćeno okrutan. Jedino se šerif brzo snašao i odmah organizirao potjeru za razbojnicima.

* * *

Jašući prema planinama, naišli su na uginuloga konja. Bilo je to pravo iznenađenje i za samog šerifa. Netaknute vreće s dijelom novca još su bile privezane uz sedlo, a na obližnjem brežuljku gorjela je vatra. Znači, netko je prije njih krenuo za razbojnicima, a taj očigledno nije bio zainteresiran za ukradeni novac.

Patrola se ubrzo raširila i kroz drveće krenula prema neobičnom tunelu. Sve je bilo prazno i tiho. Vatra je dogorijevala, ali je dim odnekud i dalje sukljao.

Šerif je zapovjedio ljudima da pažljivo pretraže okolicu. Ubrzo je preplašeno dojurio do svog pomoćnika, čuvši da nedaleko od njega netko stenje. Zatekao ga je kako se presavija na zemlji kao da će izbljuvati vlastitu utrobu.

— Do vraga, što je pak tebi? Šerifov pomoćnik je nastavio

povraćati. Samo je rukom pokazao iza sebe.

— Uh! — otme se šerifu. — Netko ih je objesio...

— Ne njih, šerife — promrmlja pomoćnik, držeći maramicu preko usta. — Gore je samo jedan čovjek.

Šerif pogleda. Nesretnik je bio doslovno raspolovljen između dva mlada bora.

Potjera je ubrzo nastavila put prema planinama, ostavivši Teddyja Gravea rasparana trbuha i šuplja pogleda. Lešinari su nestrpljivo čekali nenadanu gozbu na borovim granama.

Sljedećeg dana potjera se vratila u Perl City. Odustali su od ostalih razbojnika, jer je pola ukradenog novca bilo spašeno.

Za to vrijeme, negdje visoko u Sierra Nevadi, Joe Levitt i Jude Manolo uređivali su skromni logor. Snijeg je visoko napadao i neki zaklon bio im je nužan. Kad je skromno skrovište bilo gotovo, Levitt se okrene i letimično pogleda prema dalekom Carson Cityju. Učini mu se da na nekom brežuljku vidi kako se usamljeni jahač probija prema planinama.

— Tko je sad to? — ljutito se okrene partneru.

* * *

Ubrzo je počeo padati sve gušći snijeg. Clint je morao usporiti i pronaći neko sklonište. U toku noći nije mogao nastaviti put u planine. U jednoj stijeni pronašao je dovoljno veliku spilju da u njoj nađe sklonište za

sebe i za konja. Tako je sa tri strane bio zaštićen. Morao je samo paziti da ga ona dvojica ne iznenade s ulazne strane.

Nikad dotad nije vidio tako gust snijeg. Omotao se pokrivačem i priljubio se uz konja.

* * *

Joe Levitt je pružio ruke prema vatri. Manolo se šćućurio uz njega dršćući od hladnoće. Nije prestajao gundati i preklinjati zlu sudbinu. Umjesto luksuznog saluna morao se zadovoljiti hladnom špiljom, iz koje je mogao odabrati tek put u snijegom zatrpane planine. I konji su bili promrzli, ali su strpljivo stajali i čekali.

— Što misliš, tko je to mogao biti? — zacvokoće Manolo.

— Otkud bih znao — mrzovoljno će Levitt.

— Možda onaj luđak — zabrinuto doda Manolo.

— Što? — plane Levitt. Bio je razdražen od gladi i hladnoće, a prijateljeve primjedbe uvijek su mu kvarile ionako loše raspoloženje. — Zar se ne sjećaš da smo ga ostavili u onom zatvoru, ishlapljela budalo!

— Da —, složi se Manolo. — No čudni su putovi ljudskih života. Možda mu je dojadio ustajali zrak. Možda je... pobjegao iz zatvora.

Lice mu je bilo promrznuto i blijedo i izgledao je stariji no što je uistinu bio. Ostalo mu je snage tek za mračne misli kojima se izivljavao nad ortakom i trgao mu živce.

— Možda... — procijedi Le-

vitt. — Možda je doista pobjegao iz zatvora.

I Levitt je uživao u toj mogućnosti. Godila mu je pomisao na neki konačni obračun. Manolo htjede još nešto reći, ali se predomisli vidjevši neobičan izraz Levittova lica. Gledao je kako pruža ruku ispod kaputa i vadi pramenove plave kose što je jednom davno pripadala Clintovu ocu. Buljio je u snijeg i bez riječi je gnječio.

— Ako je to on, onda je Grave već mrtav. Inače bi nam se već pridružio. No mi smo svakako u prednosti. Visoko smo iznad njega. Vidjet ćemo kad bude dolazio, ako je to uopće on...

— Što ćemo učiniti? — preplašeno će Manolo.

— Nastaviti put. To je jedini izlaz. Kalifornija je daleko. Taj nitkov nas ne smije zaustaviti.

— Slažem se — s olakšanjem će Manolo. — Što misliš, za koliko ćemo stići?

— Ne znam. Vidjet ćeš kad ovo prodemo.

* * *

Clint se neumorno probijao kroz snijeg. Bilo je sve hladnije. Osjećao je kako mu se ledene iglice zabijaju u tijelo. Znao je da ne smije stati, ali je hladnoća iz njega izvukla zadnju snagu i morao je nešto pojesti. Morao je nahraniti konja, jer je noć bila duga i do sljedećeg jutra od njega je mogla ostati tek santa leda. Brzo je skupio nekoliko smrznutih grana i zapalio vatru. Potom je razgrnuo snijeg,

ispod kojeg je našao dovoljno trave.

Jedan sat poslije toga u ruci je držao malog zeca. Kad se utoplio i nahranio, legao je pod jednu granu i zaspao poput djeteta.

U toku noći snijeg je prestao. Svanulo je čisto i hladno jutro.

* * *

Poslije doručka Levitt i Manolo su bili izuzetno dobre volje. Činilo se da im se optimizam ponovo vratio. S prilično snage su nastavili put. Proboj je i dalje bio težak. Po Levittovim riječima, visoko u planinama postojao je put kojim su u upola manje vremena mogli stići u Californiju. Trebalo je, dakle, stići do tog puta, a to je bilo moguće prije nego što počnu prave zimske vijavice.

Manolo se često okretao u sedlu prateći tragove što je ostavljao za sobom. Bojao se da ih ne bude previše. Bojao se onog ludaka što ih je uporno pratio i zato nije micao ruku s puške.

Jahali su cijeli dan. Navečer su ponovo naložili vatru, ugrijali se i nahranili. Pomisao na dvadest tisuća dolara davala im je novu snagu i pomalo su zaboravljali pakao kojim su prolazili.

Dva dana poslije snježni nanosi usporili su im kretanje. Jedva su razabirali put. Manolov konj je iznenada upao u skrivenu, snijegom prekrivenu rupu. Nekoliko minuta poslije, pojavivši se sâm na bijelom prekri-

vaču, Manolo prasne kao da se ispričava:

– Prokletstvo, sâm se udesio!

Levitt je jahao naprijd. Zastao je, okrenuvši se:

– Mislim da ćeš morati pješice – reče.

– Nećeš me valjda ostaviti?

– preplašeno će Manolo.

Visoke planine Sierra Nevada dizale su se visoko prema nebu. Snježni nanosi zaoblili su sve litice i priroda je oko njih izgledala čudesno lijepa i pitoma. Sad je samo drveće bilo prorijeđeno i nije se razlikovalo od ostalih tajanstvenih oblika.

– Prokletstvo! – procijedi Levitt. – Gdje ćemo se ulogoriti? Imaš li prijedlog?

Psovao je u sebi. Već su morali biti na glavnom putu, a ta šeprtlja...

Manolova ruka zastane na opasaču. Znao je da će umrijeti ako ga ortak ostavi samog. Jedan pokret bio je dovoljan da sve riješi.

Nastane tišina. Iz daljine dopre potmulj tutanj snijega što se obrušio s neke stijene.

Levitt sklizne sa sedla i krene prema ranjenom konju. Trenutak ostane razmišljati, a onda se vrati svome konju i sa sedla baci vreće s novcem.

– Ti ćeš sa mnom, a na svoga konja stavi vreće. Valjda će izdržati.

Manolo posluša. Levittova odluka ga je iznenadila. Da ga je ostavio, zacijelo se ne bi tako iznenadio. Levitt je pogodio njegove misli:

– Bit će nam lakše ako ostanemo zajedno – reče. – To je jedini razlog – doda.

* * *

Clint se na kraju probio do glavnog puta. Tragovi su bili jasni. Znao je da razbojnici nisu daleko odmakli. Udario je konja i jurnuo naprijed najbrže što je mogao.

Kasno tog popodneva naišao je na zatrpana poštanska kola. Blijedo sunčevo svjetlo sablasno se razlijevalo po okolnim planinama. Kola su stajala kraj puta s kotačima u snijegu. Bilo je čudno što nije vidio nijednoga konja. Podalje je stajao neki muškarac umotan u krzno, s uperenom puškom. Clint podigne ruke.

– Ne prilazi!

– U nevolji si, pijatelju? – upita Clint.

– Tako nekako. A ti, što hoćeš?

– Na putu sam za Kaliforniju, ako nisam promašio put – odgovori Clint. – Tragam za dvojicom. Nisi li vidio da su prošli ovuda!?

– Za dvojicom? – gorko se nasmiješi čovjek. – Jedan visok i taman, opasna izgleda, a drugi nešto niži i pitomiji?

– Da – kimne Clint.

– Tvoji prijatelji?

– Oh, ne. Prijatelje ne bih gonio ovim bespućem. Opljačkali su banku u Perl Cityju prije pet dana. A prije mnogo godina ubili su neke ljude koje sam poznavao. Ne, nisu mi prijatelji – odmahne rukom.

Čovjek u krznu spusti pušku.

– Ubio bih te da je drugačije – reče. – Ja sam John Graper.

– Drago mi je. Clint.

– Promrzao si. Hoćeš li malo kave? – brižno će Kalt. – To je sve što imamo, ali rado ću podijeliti s tobom.

– Hvala – reče Clint i sjaše. Još se čudio zašto ne vidi nijednoga konja.

– Ta dvojica su jučer prošla ovim putem – reče Graper tvrdo. – Mislio sam da si njihov.

Clint opazi kako iz kola proviruje nekoliko glava. Ubrzo je nekoliko žena i djece izišlo na snijeg. Oči su im bile utonule, a lica blijeda. Stajali su preplašeni poput zečeva.

– Što se dogodilo? – upita Clint uzevši ponudenu šalicu kave.

– Sve najgore što se živu čovjeku može dogoditi – reče Kalt. – Otišli smo iz Perl Cityja prije nekoliko tjedana. Nadali smo se da ćemo prijeći planinu prije nego što počnu snježne vijavice. Vodič je rekao da ćemo uspjeti. A onda Cathy – pokaže prema blijedoj ženi. – Rodila je dijete. Učinili smo sve što smo mogli, ali je mali ipak umro. Onda snijeg. Pa vodič. Jedne noći je nestao.

Zašutio je. Buljio je u svoj lončić s kavom. Ostali su stali uz njega i pružili ruke prema vatri.

– Bilo je sve teže probijati se kroz planine – nastavi. – Tako smo izgubili jednoga konja.

– Zašto se niste vratili u Perl City? – upita Clint.

— Nismo mogli. Mislili smo da će netko naići i da će nam pomoći. Kad smo napokon odlučili natrag, bilo je prekasno. Snijeg je duboko napadao i više nije bilo povratka. Ostali smo samo sa dva konja, i onda su naišla ona dvojica. U prvi mah smo bili sretni vidjevši ih. Mislili smo... ali je onaj visoki na mjestu ubio mog brata jer mu je odbio prodati konja. Tako smo ostali u ovom snijegu... — pokaže rukom prema mrtvom konju. — Morali smo jesti. Onog drugog su uzeli.

Clint se čudio naivnosti ovih putnika. Samo budale su se mogle usuditi na takav put usred zime i onda čekati da im netko priskoči u pomoć. Shvatio je da ih je na samom početku bilo jedanaestoro i da su za samo nekoliko tjedana pojeli sve zalihe hrane.

— Što ćete sad? — znatiželjno upita.

— Ne znam — zamuca Graper. — Možda bi nam ti mogao pomoći.

Clint otpije gutljaj kave. Stajao je i šutio. Prišla mu je tamnokosa žena s krznom u ruci.

— Promrzli ste, gospodine — reče. — Ovo je od mog pokojnog muža. Uzmite, trebat će vam... — glas joj je bio tih i pun nade.

Prebacila mu je krzno preko ramena i vratila se ostalima. Stajali su i šutjeli, preplašeni poput gladne divljači koja se ne usudi pretrčati livadu, ali čez-

nutljivo gleda prema dalekim kućama.

Clint zakopča gunj i ustane. Bio je ganut poklonom i ljutit što gubi vrijeme. Borio se sa samim sobom. Znao je da će svi umrijeti ako ih ostavi, jer će za nekoliko dana svi putovi biti zatrpani snijegom i Sierra Nevada potpuno odvojena od svijeta. S druge strane, izgubi li samo jedan dan, Levitt i Manolo će biti daleko...

Hladna logika govorila mu je da ode, jer čovjek koji nije sposoban boriti se za goli život zaslužio je da umre. Tako ga je majka učila. No otac bi govorio: »Pomozi čovjeku u nevolji, ili budi zauvijek proklet«!

Clint izvuče nož i reče:

— Zaklat ću konja. Nešto ćemo večeras pojesti, a ostatak spremite za poslije.

John Graper je buljio u njega.

— Zar ćeš nam doista pomoći?

Clint kimne. Bio je ljutit na sama sebe, ali drugačije nije mogao. Prišao je konju.

— Tako mora biti — prošapta.

IX

Na pomolu je bila velika snježna oluja. Čim se probudio, Clint naloži vatru i pogleda u lonac što ga je prethodne večeri stavio na ognjište. U njemu su bile konjske kosti. Meso nije bilo ukusno, ali je davalo nade da će preživjeti. Veći dio su zamotali i ostavili da se smrzne. Skromnu je zalihu trebalo ra-

sporediti za dva tjedna putovanja.

Ostali su se polako budili i prilazili vatri. Bili su negdje na sredini puta između Californije i Nevade. Bilo kojom stranom krenuli, ništa lijepo nisu mogli očekivati.

John Graper je vodio. Odlučno je koračao po netaknutom snijegu. Za njim je išla tužna kolona, ostavivši u poštanskoj kočiji sve što je imala.

Clint se pitao koliko li će ih izdržati do kraja. Svi su bili neiskusni i neotporni. Bilo je i četvero djece. Uskoro će ih morati nositi. Tamnokosa žena bila je bolesna, no u njenim je očima ostalo još malo nade i topline.

Oko podne je počeo padati novi snijeg. Vjetar je zavijao noseći bijele nanose, a umalo i ljude. Clint ih je užetom povezao jedno za drugo da se ne izgube u tom snježnom, ledenom paklu.

Sklonište su našli u golemoj udubini stogodišnjeg stabla. Raširili su ceradu i stisnuli se jedno uz drugo. Tako su proveli ostatak dana. Snježni nanosi stvorili su oko njih visoki, bijeli zid sa sve četiri strane. Kako se spuštala noć, vjetar se stišavao.

Graper je pokušao naći nešto granja da naloži vatru, a Clint je izišao iz skloništa da izvidi na koju stranu vodi staza, ako je uopće bude mogao odrediti. Ubrzo se vratio zabrinuta lica. Znao je samo to da meso mora-

ju čuvati za crne dane što su bili na pomolu.

Ujutro ih je probudio vrisak jedne žene. Savijala se i pritisкала na grudi tijelo mrtvog sina. Glad i hladnoća ubili su mališana. Clint ga šuteći istrgne iz ženinih ruku i odnese ga daleko na drugu stranu.

– Što to radiš? – upita Grapera vrativši se bez malog.

– Tražim lopatu da ga zakopamo – odgovori. – A što bih drugo?

– Zaboravi lopatu – kratko će Clint.

– Što ti je, čovječe? Da ga ostavimo gladnim vukovima?

– Mali je mrtav.

– Slušaj! – ljutito će Graper.

– Mi sahranjujemo svoje pokojnike.

– Ali ne u smrznutu zemlju

– doda Clint. – Tako biste nepotrebno izgubili mnogo snage i vremena. Moramo odmah dalje.

– Nećemo ostaviti moje dijete! – zapomagala je nesretna majka. – Moramo ga pokopati!

– Nemamo vremena! – vikne Clint. Svi zašute.

– Ima pravo – reče Graper nakon nekoliko trenutaka. – Ako počne snijeg, nikad se više nećemo maknuti s ovog mjesta.

Šutke su nastavili put. Odmičali su polako, jer žene i djeca nisu mogli brže. Clint je znao da je svaki sat dragocjen, ali je ipak morao paziti da svi ne popadaju od iscrpljenosti.

Popodne se nad tužnom povorkom nadvilo sivo i prijetee nebo. Užasno je zahladilo. Činilo se da im se smrzavaju trepavice i da se oko dlačica u nosu stvaraju ledeni biseri. Clint je osjećao kako mu hladnoća prodiere do kosti. Bio je od svih njih najjači, ali i jedini koji je shvaćao kako ih malo dijeli od smrti.

Te noći prvi put su čuli zavijanje vukova. Osluhnuo je. U rukama je čvrsto držao pušku. Noć je bila tiha. Tek bi se povremeno čula tutnjava snijega što se obrušavao s drveća.

— Ostanite ovdje — tiho reče Grapera i išulja se iz šatora. Pokušao je ocijeniti s koje strane dolaze krvoločne zvijeri. Još jednom osluhne. Zavijanje je čulo sve bliže. S uperenom puškom šuljao se kroz drveće, sve dalje od logora, a potom stao uz neki bor i čekao. Mjesec je bio pun. Srebrno svjetlo razlijevalo se po čudesno lijepom, bijelom prekrivaču. U daljini je vidio tamne obrise. Čekao je da mu se približe, a onda podigao pušku i nanišanio.

Metak je pogodio jednoga izglednjelog vuka. Pao je na snijeg, a ostali su pohlepno skočili na njega. Clint ispali još tri metka. Bilo je to dovoljno da se vukovi namire i odjure u planine. Clint ih isprati pogledom, a onda se, dršćući od hladnoće, vrati u šator.

— Noćas smo sigurni — reče Graperu.

— A sutra?

Clint slegne ramenima.

— Sutra je novi dan — doda.

* * *

Levitt i Manolo su već bili daleko od snježnih nanosa. Bijeli vrhovi Nevade bili su iza njih. U daljini su nazirali obrise kuća i ta im je slika vratila dobro raspoloženje. Bili su gladni, umorni i premrznuti, ali su sad sve brige pripadale prošlosti. Imali su pune vreće novca i maštovite planove kako će ga potrošiti. Još nekoliko dana jahanja i bit će u San Franciscu.

Manolo podbode konja i pojuri prema kućama. Levitt ne reče ništa, ali mu oko usana zaigra osmijeh.

* * *

Daleko u planinama Clint se borio za svaki sat života. Hrane je bilo sve manje. Crnokosa žena se jedva kretala. Lice joj je bilo izobličeno, nos plav i golem, a koža zacakljena. Clint je od bijesa tiho psovao. Zar nisu mogli krenuti bez djece, mislio je. No, ništa nije htio pitati ni reći, jer je Graper jednom rečenicom dao odgovore na sva pitanja.

Vukovi su se ponovo vratili. Osjetili su miris ljudske krvi i nekoliko dana uporno su ih pratili. Clint je znao da neće odmah napasti. Zavijali su čekajući neki jači i izazovniji miris pa da napadnu.

Kad su se došuljali sasvim blizu logora, Clint povede Graperu odlučivši ih otjerati. Na-

kon kratkog vremena dva vuka su ostala nepomično ležati na snijegu. Treći je bio ranjen, ali je pobjegao.

– Misliš da će se vratiti? – preplašeno upita Graper. Glas mu je bio tužan, a lice blijedo i opušteno.

Clint slegne ramenima, i on nije dalje pitao. Kad su se vratili, crnokose žene više nije bilo u šatoru.

– Gdje je? – upita Clint.

– Izišla je – odgovori druga žena. – Uzela je moje ogledalo i izišla.

Prije nego što je stigao išta reći, iz tame se začuje vrisak. Clint istrči iz šatora, jasno je čuo režanje. Uzeo je pušku i u tamu ispalio tri metka.

Ustrijelio je vuka što je trgao nesrenu ženu. No bilo je prekasno. Njeno je lice bilo obliveno krvlju, a trbuh rasparan. Clint ju je jedva mogao vidjeti, ali je znao da će umrijeti prije nego što je donese do šatora. Klekne pored nje.

– Prije sam bila lijepa... – prošapta. – Vi ne znate, ali bila sam lijepa... Da ostanem živjeti, nitko me više ne bi prepoznao... Ovako je bolje, zar ne?

Tek jedna suza zaigra u Clintovu oku, ali ništa ne reče. Šuteći je gledao u snijeg.

– Pripazite na djecu – prošapta crnokosa žena.

Clint se okrene ubijenom vuku i snažno ga udari u rebra.

– Hoćemo li je pokopati? – dotrči Graper.

– Opet isto – nevoljko će Clint. – Zar ti je toliko stalo do pokopa? Oko nas je sam led, zar ne shvaćaš?

– Gospode, tko me je naveo na ovaj pakao – zajeca Graper. Okrenuo se i pošao prema šatoru. Iznenada je postao sićušan, kao da ga je pola nestalo. Clint šuteći krene za njim.

Te noći čuli su kako se vukovi bore oko tijela mrtve žene.

Još dva smrznuta tijela ostala su na snijegu, a tužna družina nastavila je prema zapadu. Više se nitko nije ničemu nadao. Išli su mehanički se krećući, bez hrane i topline, pomalo bolno, pomalo besmisleno, jer cilj više nije postojao.

Samo je Clint sačuvao malo nade. Navikao je na grubi život i bez hrane je dugo mogao izdržati. Smetala mu je hladnoća i bezvoljnost ostalih. Mržnja i želja za osvetom istisnuli su iz njega mračne misli.

Graper je odsutno trapao za njim poput čudesnog automata koji diše, a iza njega Bay Rogs, smrznuta i usporena. Smrt je ostavila gorak trag na njenu licu. Pjevušila je, tiho i za sebe. Čini se da ju je samo to ludilo održalo na životu. Tužno i jadno, ali ipak su odmicali. Kad su ušli u četvrti tjedan smrzavanja, samo ih je još pokret mogao spasiti sigurne smrti.

Hrane više nisu imali. Prekuhivali su snijeg i grizli smrznute grančice. Lica su im bila zelenkasta, oči upale, a koža smežurana. Ruke i noge nisu osje-

ćali. Bilo je isto koračaju li ili stoje na mjestu.

Clint je sočno psovao na nekoliko jezika. Kad mu ništa drugo nije preostalo, bijesno je udarao svoje omlitavjele suputnike. Borio se da ne stanu i ne zaspu.

Kad je ponovo počeo padati snijeg, vezao ih je konopcem da se ne izgube. Jedno dijete su morali nositi. Ruke su mu bile crvene i nepokretne. Zamotali su ih krpama, ali već sljedeće noći prsti su pocrnili.

– Moramo ih odsjeći – reče Clint. – To je jedino rješenje.

Graper značajno pogleda ženu, no ona samo slegne ramenima.

– Sâm izaberi – nastavi Clint. – Ruke ili dijete. Što ti je draže?

Graper zaplaka, a Clint spretno malog udari po vratu. Dječak se odmah srušio i ostao nepokretan. Clint iz džepa izvuče nož.

Oko podneva teren se naglo počeo spuštati. Bila je to mala utjeha, jer je u dolini svakako moralo biti toplije. Clintovo srce ponovo zaigra od radosti.

Nakon dugog vremena podigli su logor između borova i zapalili vatru. Svi su bili smalaksali od gladi. Trebalo je na brzinu nešto uloviti. Imali su sreće. Ubrzo su do vatre dovukli jednu srnu, ali nisu mogli čekati da se ispeče. Jeli su sirovo meso.

Te noći svi su dobro spavali.

Ujutro su se nastavili spuštati prema dolini. Bili su loše volje, jer im je sirovo meso teško palo na želudac. Clint predloži da otope snijeg i da ga skuhamo, jer im je topla juha mogla koristiti.

Na mekom snijegu hodanje im je bilo još teže. Propadali su do pojasa i teško su se probijali. Ipak, svi su bili sretni što su planine iza njih. Ponovo su zapalili vatru i pojeli nešto preostalog mesa. Graper je bio zamišljen. Odsutno je gledao u daljinu. U jednom trenutku kao da se nečega sjetio. Skočio je i povikao:

– Znam ga! Znam ga!

– Što znaš? – znatiželjno će Clint.

– Znam put! Sjećam se! Otac me učio. Znam kako se hoda po takvim putovima. Uzmeš granu i saviješ je u krug. U sredini nešto pričvrstiš i staviš na nogu. Onda ne toneš u snijeg. Shvaćaš!

Clint za to nikad dotad nije čuo, ali vrijedilo je pokušati, jer do sljedeće srne bilo je teško doći te su se što prije morali spustiti s Nevade.

Ustao je i krenuo u potragu za savitljivim granama. Imao je na raspolaganju još jedno šatorsko platno. Brzo je morao donijeti odluku: noćenje pod šatorom ili hodalice za snijeg. Odlučio se za ovo drugo. Napokon, u dolini će biti mnogo šatora.

Do večeri je imao šest smiješnih pari hodalica. Kad se spustio mrak, zapalili su vatru i sti-

snuli se jedno uz drugo. Zamotali su se u pokrivače, ali je noć bila tako hladna te se činilo da se iz tog sna više nitko neće probuditi. Samo je Clint ostao budan. Hodao je oko promrzlih ljudi, udarao ih rukama i tjerao da jedu.

Obuća je bila nespretna, ali ubrzo su se priviknuli. Dječaka su nosili, premda se on trudio da sâm hoda. Kad bi se umorio, ponovo bi ga nosili. Bay Rogs je i dalje pjevušila. Samo ju je to ludilo moglo održati u životu. Smijela se ili pjevala, a pogled joj je odsutno kružio okolicom. Pri ručku je tražila vino, a onda uzimala snijeg srčuci ga kao da je šampanjac.

Za nekoliko dana ponovo su ostali bez hrane. Zbog dubokog snijega bilo je nemoguće išta uloviti. Vrijeme je bilo sve toplije, a snijeg sve mekši. Čizme im više nisu bile potrebne.

Ubrzo su osjetili miris života. U daljini se povijao blijedi trag dima. Širio se u oblak, što se lagano dizao u nebo. Od prvog naselja dijelio ih je samo dan hoda.

Te noći, dok su žvakali kuhano korijenje, Graper tiho upita:

– Što da učinimo? Do prvih kuća nitko neće izdržati.

– Pokušat ću nešto uloviti – ohrabrujuće reče Clint.

Dok su ostali još spavali, ustao je i krenuo prema dimu. Bez ostalih se lakše kretao. Zbog žena i djece morao je biti obziran. Stisnuo je zube i poku-

šao potisnuti bolove u želucu. Uz malo sreće za pola dana mogao je stići do naselja.

Za nekoliko sati pred njegovim se očima razlila čudesna slika. U maloj dolini snijeg se gotovo otopio, a drvene kolibe kao nacrtane su se poredale.

Clint potrči.

* * *

Rod Jeddy sjedio je kraj ognjišta i pio toplu kavu. U zimskim danima nije imao drugog posla. Svi su čekali da grane proljeće i da dolina ponovno oživi.

Pred vratima začuje mukli tresak. Pomisli da je neka izgladnjela životinja i skoči od stola. Zatim pažljivo odškrine vrata.

– Oh! – uzdahne.

Nepozvani gost posljednjom snagom podigne ruku i pokaže prema planinama, a potom se onesvijesti.

X

Još prije noći uspjeli su pronaći preostalu Graperovu družinu. Na sreću, nitko nije umro. Našli su ih kako leže ispod borovih grana, jedno uz drugo. Spavali su. Samo još jedna noć i nitko se od njih više ne bi probudio.

Na konjima su ih dovezli u selo. Za to vrijeme Clint se još nije osvijestio. Nekoliko se žena brinulo oko njega, zamotavalo ga u tople pokrivače i čekalo s vrućim čajem.

Clint je spavao punih dvadeset sati. Kad se probudio, pogle-

dao je oko sebe i ponovo zaspa. Ustao je nakon dva dana. Bio je iscrpljen, ali se ipak držao na nogama. Ostalima je trebalo dulje da se vrate u život.

Jedne večeri Clint se upusti u razgovor s Rodom Jeddyjem.

— Drago mi je što sam vam pomogao — reče Rod. — Ovo je najčudnija zima u mom životu.

— Ne razumijem? — znatiželjno će Clint.

— Kako da objasnim? Star sam, no ovako nešto nikad dosad nisam doživio. Svi znaju kakve su ove planine zimi i rijetko bi se tko odlučio na sličan pot-hvat u ovo doba godine. No dvije skupine ludaka, to doista zbunjuje...

— Dvije?

— Da — mirno će Rod. — Dva momka su prošla prije mjesec dana. Iznenadio sam se. Oni su barem bili sami, bez djece i žena. Svijet je zbilja poludio. Shvaćate?

— Dva momka? — odsutno ponovi Clint.

— Istina, imali su dobre konje, ali im je ponestalo hrane.

— Kako su izgledali? — zainteresira se Clint.

— Obično, ali pomalo čudno — doda. — Jedan crn i visok, a drugi nešto niži i svjetlije kose. Jedan se zvao Levitt. Drugog imena se i ne sjećam, no to i nije važno.

Clint ustane.

— Da nije možda Manolo? — upita.

— Eh, da! — poviče Rod. —

Imaš pravo, drugi je bio Manolo. Poznaješ ga?

— Da — tiho reče Clint.

Vani se spuštala noć. Nije htio odmah krenuti. Bilo bi to, poslije svega, ipak glup korak. Čekao je da svane. Izišao je iz sobe i prišao Graperovu krevetu. Objasnio mu je da rano ujutro mora nastaviti put.

— Kad bih barem mogao s tobom — tužno će Graper. — Rado bih sravnio račune s onom dvojicom.

— Ne brini, sam ću to učiniti — nasmiješi se Clint.

Tako se Clint polako išuljao iz Graperova života. Otišao je rano u zoru, dok su svi još spavali. Osim kutije s municijom na sedlu nije imao ništa drugo.

Ponovo se okrenuo prema Nevadi i odjahao.

* * *

Nakon nekoliko dana Graper se oporavio i krenuo prema San Franciscu. Ubrzo zatim došao je u Los Angeles. Počeo je trgovati krznom i dobro mu je krenulo. No to mu je brzo dosadilo i odlučio se za drugi posao. S nekim Laferrom opustio se u izdavanje novina. Svidio mu se taj posao i uskoro je izdao knjigu o svojim pustolovinama u Nevadi. Poprilično je zaradio. Život mu je bio lijep i čudan, kao poklonjen. Nije vjerovao da je još živ. Činilo mu se da svaki posao obavlja usput, kao manje važan, kao netko tko zapravo živi umjesto njega. Vjerojatno je zato i bio uspješan.

I ostali su se dobro snašli. Ono najgore je bilo tek gorko sjećanje.

Samo o Clintu nitko više nije čuo vijesti.

Bay je završila u ludnici. Bila je najmirniji pacijent. Svi bolničari i liječnici za nju su bili CLINT. Toplo im se smiješila i poslušno činila ono što su joj naređivali. Nitko nije znao odgonetnuti što znači taj CLINT.

A Clint ih je zaboravio onog trenutka kad je odjahao iz sela. Njegov je cilj još bio daleko. U Nevadi je izgubio više od mjesec dana. Nije žalio zbog toga, jer je ipak učinio dobro nesretnim ljudima. Ljutilo ga je samo to što su Levitt i Manolo mogli daleko odjuriti. Znao je da ih neće lako pronaći, no njegova je osveta bila jača od razuma.

Raspitivao se o njima u svakom gradu u koji je naišao. Izbjegavao je šerifov ured, jer je i njega gonio zakon. U svakom bi gradu proveo nekoliko dana. Poslije uzaludnog traganja po salunima, selio bi se u drugi grad. Jednog mu je dana i to dosadilo. Odlučio je ipak porazgovarati sa šerifom. Ovaj je nevoljko slagao karte. Očigledno mu je bilo užasno dosadno. Obradovao se vidjevši novo lice.

— Hej! — pozdravi stranca. — Što mogu učiniti za tebe, momče?

Clint odmah prijede na stvar i opiše mu Levitta i Manola.

— Tražim ih — mirno dodade.

— Čuo sam za njih — ohrabri ga šerif. — Prije tjedan dana najurio sam ih iz grada. Takvi mi nisu potrebni, razumiješ? Imali su mnogo novca, a to stvara nemir. Pošten čovjek ne može doći do tolikog novca. Osim toga, vraški su spretni na revolveru.

— U koji grad su otišli? — nestrpljivo upita Clint.

— Zašto ti je to tako važno, prijatelju?

— Iz više razloga — odgovori Clint.

Šerif je trenutak razmišljao.

— Mogli su otići na sjever ili na jug. No tko bi to znao? Ja sam ih dopratio do izlaza iz grada. Ništa drugo ne znam. Ništa drugo me nije zanimalo. U svakom slučaju, morali su odabrati malo veći grad, u kojem će moći potrošiti taj novac.

Clint se zahvalio i žurno izašao iz šerifova ureda. Šerif ga isprati pogledom. Momak mu je bio čudan. Vratio se k svome stolu i otvorio ladicu. Izvukao je gomilu potjernica. Za nekoliko mjeseci prilično ih se nakupilo.

— Dakle, tako... — prošapta.

— I on je tu.

»Ubio teksaškog šerifa« — prošapta. »Nagrada 200 dolara za živoga ili mrtvog«.

Zatim izvuče još nekoliko potjernica iz drugih gradova. Isti opis, isti čovjek. Šerif se zamisli.

— Koga god da je ubio, ja ga zbog toga ne mogu teretiti — reče. — U ovoj zemlji nije ništa skrivio.

Levitt i Manolo uživali su u San Franciscu. Njihov se san napokon ostvario. Smjestili su se u najboljem apartmanu. Dasetak dana su ludovali, a onda im je sve polako išlo na živce. Bila su dosadna i pića, i žene, i kockanje.

Dani su postali jednolični. Jedan drugom su polako išli na živce. Svaki je htio biti sam.

– Joe? – Manolo ga prekine iz mračnog razmišljanja.

– Što je?

– Sjećaš li se onog čovjeka što nas je gonio preko Nevade?

– Sjećam se. I? Bilo je davno, zar ne?

– Da, bilo je davno – ponovi Manolo. – Tko zna što mu se dogodilo. Možda je na drugom svijetu.

– Možda – ponovi Joe Levitt.

– Misliš da sam blesav, ha?

– Što bulazniš?

– Znam tko je taj momak. I sad je opasan.

– Otkud znaš?

– Samo on nas je mogao slijediti – nastavi Manolo. – Samo Clint – doda ispivši viski.

– Do vraga, otkud ga ti poznaješ? – ljutito će Levitt. – Osim toga, kako možeš biti siguran da je to baš on!

– Mogu, prijatelju. Vidim to po tvom licu. Nisi mi o njemu nikad pričao, ali ja ipak znam.

– Što znaš?

– Poznavao si njegova oca?

– Da – potvrdi Levitt.

– I majku?

Levitt ništa ne odgovori.

– Clintov se otac oženio Indijankom, a ti si s njim i dalje nastavio trgovati. Ubrzo ste se sukobili. On je otišao na jednu stranu, a ti na drugu?

– Što mi sve to pričaš? – mirno će Levitt. – Ja najbolje znam što sam doživio! Ne moraš me podsjećati.

– Oprosti, mislio sam da želiš razgovarati – reče Manolo.

– Očigledno te nešto muči. U redu, prijatelju, pitaj!

– Levittov pogled odluta u daljinu. Neko su vrijeme šutjeli. Manolo je poslušno točio viski.

– Nema više od dvadeset godina – reče Levitt, kao da govori samom sebi. – Rođen je pedesete. Tada sam ponovo sreo njegova oca. Nije mi mogao oprostiti što sam ga izdao u poslu.

Polako se opijao. Viski mu je povratio stare slike.

– A ona – nastavio je – ona je bila predivna. Tek sad to shvaćam. Crna kosa i lice poput sunca. Ljepotica! Tijelo iz mramora isklesano. Nisam je mogao zaboraviti.

Manolove su usne zadrhtale.

– No ionako sve znaš... Vodio sam ljubav s njom. I ona je to htjela. Ne znam je li ikad rekla mužu. Mali se ubrzo rodio. Nisam ga htio vidjeti. Htio sam sve zaboraviti. Ta godina nije bila laka. Bili su na cijeni lovci na skalpove. Nije bilo milosti. I ona je tako završila. Nisam mario. Život je bio preda mnom.

Uzeo je novu bocu.

— Znači, Clint je tvoj...

Levitt ništa ne reče.

— Gospode... — prošapće Manolo.

* * *

Clint je nekoliko dana jahao do San Francisca. Došavši u tako velik grad, osjećao se nelagodno. Na svakom je mjestu bio suvišan i sputan.

Ponovo je potražio šerifov ured. Sad ga je dočekalo nekoliko mrzovoljnih lica. Oneraspoložio ih je izrazito neugodan miris njegove odjeće.

— Tražim dva razbojnika. Napali su i opljačkali poštanska kola. Ostavili su u planinama bespomoćnu djecu i žene. Imaju za sobom i starih nedjela.

— Počinjenih u ovoj državi?

— U Nevadi — strpljivo će Clint.

— Onda ti ne možemo mnogo pomoći.

— Rečeno mi je da su krenuli u San Francisco. Mislio sam da možda imate uvid u njihovo kretanje.

— Ovo je velik grad, mladiću — reče šerif. — Mnogo je ljudi poput te dvojice. Na žalost, svi ma ne možemo stati na kraj, ne možemo procijeniti jesu li u sukobu sa zakonom.

Clint nije htio odmah odustati. Pomno ih je opisivao, no šerif mu nije mogao pomoći. Predložio mu je da sam razgleda grad.

U jednoj prodavaonici kupio je plan grada, a potom polako krenuo ulicama. Svratio je u pr-

vi salun i naručio viski. Zbunjivalo ga je mnoštvo ljudi. Nije znao kome bi se obratio. Preostalo mu je da sam pretražuje ulicu po ulicu.

Činio je to gotovo odsutno i nezainteresirano, kao da sve to besplatno obavlja za neku osobu do koje mu nije ni najmanje stalo. Prvog dana nije imao osobito sreće. Vratio se u unajmljenu sobu i zaspao. Levittovo lice pratilo ga je i u snu. Sljedećeg jutra traženje je počelo iznova.

* * *

Levitt i Manolo u međuvremenu su tražili novu zabavu. Dosadili su im baršunasti zidovi saluna, plavokose ljepotice i noćne pijanke. Odlučili su se ukrcati na prvi brod. Beskrajno plavetnilo obećavalo je više. Kalifornija, Cape Horn, Baia D'Arco, Teksas... Sve je bilo kao na dlanu. Trebalo je samo odabrati najljepšu točku i znati uživati u poklonjenom novcu.

— Je li istina ono što si rekao? — iznenada se sjeti Manolo.

— Što?

— Da je možda tvoj sin? — bojažljivo će Manolo. Nije mogao zaboraviti razgovor u zadimljenoj hotelskoj sobi.

— Nisam siguran — promrmlja Levitt. — Nikad se ne zna. No to me se ne tiče. Odgojio ga je njegov otac a ne ja. Prema tome, nemamo ništa zajedničko, to više što u njegovim žilama ima pola indijanske krvi. Zao je, znam. I on će nas naći, prijatelju. Gdje god se mi skrivali, taj

će nas naći – ponovi.

Clint je sljedećeg jutra zalutao u luku. Nešto je ipak saznao.

– Jedan visok i crn, a drugi nešto niži – strpljivo je objašnjavao. – Niste li ih vidjeli?

Nije bilo nedoumice. Zgrbljeni starac ih je vidio i Clintov opis potpuno je odgovarao dvojici muškaraca što su se ukrkali dan prije toga.

Dobacio mu je dolar i ostao sâm na doku, zagledan u daljinu.

»Čekaj i budi strpljiv«, sjetio se majčinih riječi. Stvari se isprepleću, ali na kraju svaka dođe na svoje mjesto.

Okrenuo se, uzjahao konja i izišao iz San Francisca. Ponovo se našao u divljini, na otvorenom, daleko od tijesnih ulica.

Rose Well je odnekud iskrsnula. Oči su joj bile velike i plave, a kosa crna i sjajna, poput opake noći.

Gledala ga je preplašeno poput srne. Ništa nije znala, niko ga nije vidjela. Clint je htio okrenuti konja i otići, ali su njegove oči bile sve veće, a glas sve tiši.

– Senjor... – prošaptala je. – Sutra će vam biti lakše. U ovoj kući možete prespavati.

– Rose! – začuje glas iz kuće.

Djevojka se brzo okrene i nestane iza vrata. Trenutak poslije proviri glavu i pozove ga:

– Rainbow Tear vas poziva u kuću. Ne smijete je odbiti.

Clint se ogleda. Kuća je bila

na osami, okružena borovima. Sa sjeverne strane dopirao je opojan miris mora. Od prve luke dijelila ga je još noć jahanja. Pretpostavljao je da će se Levitt i Manolo ipak odmoriti. Možda je jedan od njih patio od morske bolesti, a možda su mali gradovi uz obalu mogli pružiti više i od San Francisca.

– Senjor... – ponovi djevojka. – Rainbow Tear će se naljutiti. Poziva vas na večeru. Ona to nikad ne čini, razumijete.

Clint je gledao u daljinu.

– Što da joj kažem? – upita Rose Well.

– Ući ću – odgovori Clint. – Samo da privežem konja.

Djevojka se nasmiješi i hitro odjuri u kuću.

Starica je sjedila uz ognjište. Srebrna kosa sezala joj je do struka. Ruke su joj bile nepomične i mrtve, a lice sitno i izborano. Na njemu su svoju tišinu našle tisuće godina. Svaka je bora imala svoju priču, a svaki trzaj kao da je narušavao mir koji su zvijezde zauvijek zapečatile na tom sitnom licu.

– Sjedni, mladiću – pozdravi ga starica i pokaže prema stolcu. – Kojim dobrom u ovu zemlju?

Clint ostaje zbunjen. Na sve je bio pripravan osim na te daleke i zaboravljene slike.

Starica je bila Indijanka.

– Mlad čovjek se najprije mora okrijepiti. Onda njegove misli budu jasne kao gorski potok.

– Nisam gladan – reče Clint.

– Mlad čovjek ne jede zbog gladi – nastavi starica. – Mlad čovjek jede radi bistrih misli.

Djevojka je brzo prostrla stol. S police je skinula ukrašene vrčeve, sasula u njih nekoliko vrećica s prahom i pažljivo ih postavila ispred Clintova tanjura. Starica joj potom pokaže rukom i ona brzo stavi na stol komad mesa.

Clint je zbunjeno gledao.

– Mlad čovjek mora prije objeda popiti ratnikovu suzu – nastavi starica. – To pomaže lijepoj riječi i mirnoj duši.

Djevojka mu pruži vrč sastavljen od nekoliko čudesnih rogova. Clint shvati da iz onog najdužeg mora otpiti.

– Ne boj se, momče! – ohrabri ga starica. – Ništa te neću pitati. Mlad si i lijep, poput duge. Sve znaš i sve ćeš sâm odlučiti. U ovoj kući se odmori. Nahrani se i predahni. Sutra će ti mozak biti čist, a duh jasan poput gorskog potoka.

– Hvala...

– Rainbow Tear – doda djevojka.

– Hvala, Rainbow Tear – ponovi Cleant.

I Clint je odustao od pitanja. Pomno je slušao staricu. Ona je u nekoliko rečenica izložila svoj život, a onda je na njega nastavljala stečene mudrosti.

– Ti se samo odmori, mladiću – rekla je. – Život je pred tobom. Ništa mi ne govori. Sve znam. Sve se vidi u tvojim očima. »Sve ima svoje mjesto i svoj razlog postojanja« – nastavila je. »Mrav, kojot ili lešinar. Svi

oni žive s nama, prate nas u ukorak, a kad ih nestane, onda nas prati ono zadnje i najgore: sjećanje.«

Starica ušuti. Clint je šuteći pratio pogledom svaki pokret njena lica.

– Što čekaš, djevojko? – ukori ona djevojku nakon nekoliko trenutaka. – Zar ne vidiš, mlad čovjek je umoran. Priredi mu postelju.

Clint se nakloni starici i pođe za djevojkom. Uvela ga je u usku sobu, s prozorom prema gustim borovima. Miris je bio snažan i neodoljiv. Stajao je nasred sobe i čekao.

– Odmorite se – ponovi Rose Well i tiho zatvori vrata.

Poslije toliko godina Clint je osjetio neku toplinu. Nije to znao objasniti. I u hotelu je imao toplu postelju, tople zidove i prozor okrenut prema suncu. Ipak, je ovo bilo nešto drugo.

Polako je skinuo opasač i spustio ga na pod. Sjeo je na rub kreveta i ostao nepomičan. Htio je o nečemu razmišljati, ali mu nije polazilo za rukom. Sve je bilo tako daleko i nestvarno. Čak ni ona tamnokosa, luda žena, nije više postojala. Zaboravio je njenu pjesmu. Zaboravio je smrznute prste onog mališana. Svi su odjednom počeli živjeti na svom mjestu, sretni i zadovoljni, kao da su odabrali najbolje što su mogli.

Navukao je preko glave meko krzno i pokušao zaspiti. Bilo mu je toplo i ugodno, ali je san ipak bio daleko. Razmišljao je, a to ga je najviše ljutilo. Razmi-

šljanje je za dokone, a on to nije bio.

Kad je ponovo otvorio oči, soba je bila čudesna. Više nije bilo prozora ni zidova. S jedne strane oplakivalo ga je more, a s druge – neka čudna toplina zvijezda. Nasmije se. To uistinu nije bilo moguće. Netko se zabunio! Netko je promašio svoje mjesto.

– Vi ste u groznici – osjeti toplu ruku na čelu.

– Dobro mi je – prošapta.

– Vi ste u groznici. Dobro se pokrijte. To će pomoći.

Poslušao je i pritajio se. Ništa nije čuo. Nije više bilo mora ni zvijezda. Čekao je da se nešto drugo dogodi.

Iz sna ga ponovo probudi topla ruka. Clint se trgne.

– Ja sam, Rose... – začuje kao iz daljine. – Ničega se ne bojte. Sve će biti dobro...

Osjetio je njene ruke, tople i glatke. Podvile su se ispod njegovih leđa. Njena svileni kosa zaplela mu se u prsa, a glava uronila u meki jastuk.

– Bože... – prošapta Clint. – Ja sam u groznici. Ja sam bolestan – doda.

Ali njegove ruke su ipak bile žive. Osjećao je na sebi čvrsto i toplo tijelo. Osjećao je kako gubi dah i nestaje.

Ništa više nije htio govoriti.

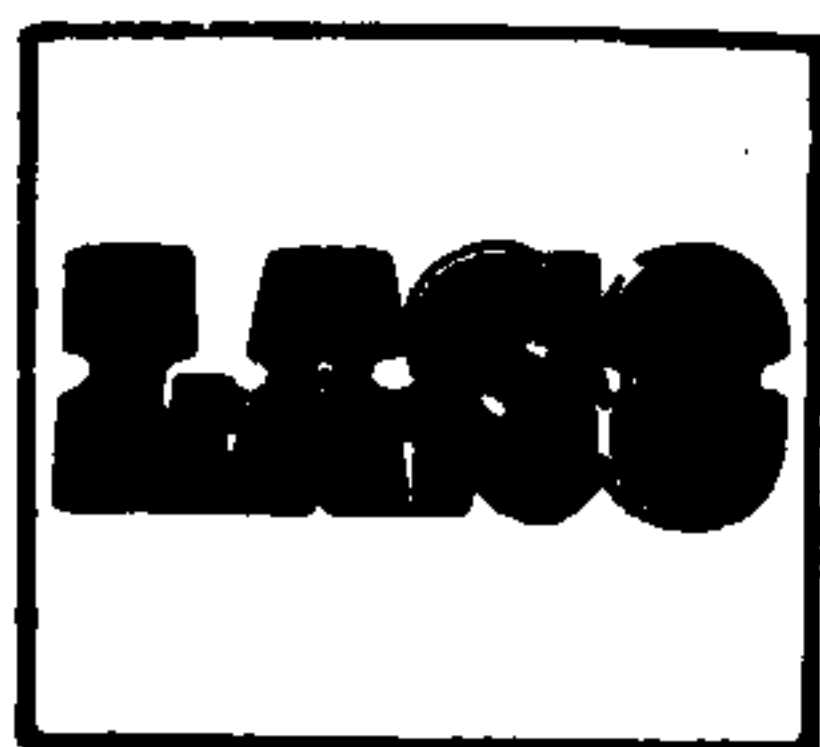
Sutra će nastupiti novi dan, znao je.

Možda će nastaviti put, sa suncem u ledima, a m... ostati, zagledan u svoju nu.

U PRIPREMI

AL MILES

ZLATNA OSTRUGA

Cijena pretplate za godinu dana iznosi [redacted] za šest mjeseci 3510 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: SOUR »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-1216, za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US 15,00.

Uplata na devizni račun 30301 – 620 – 16 – 25731 – 3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačke banke, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI)

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 55.000 d, c/b stranica 40.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 1973. od 26. XI 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

REDAKCIJA
ROMANA I STRIPOVA
VJESNIKA

LASO

EVA

erotika

SUPERSTRIP

Tom i Jerry

TM

STRIP

MAGAZIN

erotika

Svaki
tjedan

Svaki
14 dana

Svaki
14 dana

Svaki
14 dana

Svaki
14 dana

Svakog
13. u mjesecu

Svakog
5. u mjesecu

Izlazi
povremeno

Svaki mjesec